

Šiame numery

Mylėti, bet nesudieivinti.
Ginčas dėl Bažnyčios.
Kryžių kalnas Dainavoje.
Iš asiminimų apie Mykolą
Vaitkų.
A. Tyruolo eilėraščiai.
Antano Baranausko
santykiai su aušrininkais.
M. Dobužinskis ir kai kurie
apibendrinimai.

Kertinė paraštė

Mylėti, bet nesudieivinti

Išreikšta gražiais sinonimais,
romantikų apdainuota vaizdin-
gais palyginimais, tėvynė — ar
nėra šiandien labiausiai kartojama
sąvoka mūsų rašytojų?

Vartome pavergtos Lietuvos
leidinius, ir visur kaip varpas —
tėvynė... tėvynė... tėvynė, kai ka-
da dar sugestijuoja ir plačiai
sovietijos erdvė... Tėviškė, gimti-
nė, šeima, mūsų žemė, gimtoji
saulė, užuovėja... Skaitome išei-
vijos raštus, ir čia nostalgikais
nemunais liejasi — protėvių žemė,
Lietuva, miškų ir upių kraštas,
gintaro krantas, tolimoji sva-
jonų šalis...

Ne per seniausiai Vilniaus
"Pergalėje" buvo atspausdintas
pakilus Alfonso Judžentio (jau
mirusio) straipsnis "Vienintelė",
kuriam nuširdžiai išsakoma tė-
vynės reikšmė žmogui. Judžentis
klauso: "O kas gi toji?" Atsaky-
damas cituoja Justiną Marcinke-
vičių (iš "Mindaugo"): "Juk tai
mes. Taip, mes visi. Ir jeigu mes
teisingi, tai ir tėvynė bus teisin-
ga". Kadangi Just. Marcinkevi-
čiui ne vien žmonės yra tėvynė,
tai Judžentis Marcinkevičiaus žo-
džiais dar patikslina: "Bet vis
dėlto tėvynė tai daugiau, negu
kad aš ir tu. Vadinasi, tėvynės
teisingumas yra didesnis, negu
mano..."

Kitaip tariant, tėvynės idėja
yra svarbesnė už konkretų žmo-
gų, už individą, už žmogaus fizi-
nį ir dvasinį gerbūvį. Tėvynė
prieš mus iškyla kaip tas hege-
liškas absolutas, kuriam istori-
škai turi paklusti žmonės.

Kaip bežiūrėtume į tokius sam-
protavimus, jie visi, su mažomis
išimtimis, taiko į Platono ir Plu-
tarcho garbintą totalitarinę Spar-
tos valstybę. Jei iš Atėnų saran-
gos tryško demokratijos šaltiniai,
visais laikais iš Spartos pavyz-
džio veržėsi disciplinuoto režimo
būdai. Gerai žinome tokio gar-
binimo istorines pasekmes, kai
idealizmas ir jėga, petys į petį,
miliai įkinkyti į despotizmo ve-
žimą, ne kartą nutraukė žmonių
į pražūtį.

Remiantis tėvynės absoluto
spekuliacijomis, galima pateisin-

ti ir Hitlerio bei Stalino pavaldi-
nių padarytus nusikaltimus, nes
viskas, anot jų, gi buvo daroma
valstybės labui. Esmininkas, ga-
ves išakymą likviduoti grupę
žmonių, jei dar jo sąmonėje vir-
pėjo sąžinės styga, tikriausiai pa-
siguodavo: "Turiu atlikti baisų
darbą, bet Heimato teisingumas
yra didesnis už mano abejones".
Berijos enkavedistas, grūdams
lietuvių šeimas į deportacinį ka-
lėjimą, pagyvodavo: "Tai ne
žmonės, o valstybės priešai. Sta-
linas liepia jus pašalinti". Štai
kodėl sovietijoje iki šiol dar nebu-
vo surengtas teismas tokio pobū-
džio nusikaltėliams nubausti.
Negi trauksi į teismą visą galingą
tėvynę.

Grįžkime penkis amžius praei-
tin, Italijon, kur klestėjo renesan-
sas ir kalbėsi humanizmo idėjos.
Tuomet Leonardas da Vinci kū-
rė nemirtingus paveikslus "Pas-
kutinę vakariene", "Moną Li-
zā"... Paklauskime — ar Leonar-
dai gimtoji Toskana irgi vaidino
tokį patį kategorišką vaidmenį,
kaip Just. Marcinkevičiui tėvynė?
Ar Leonardas, praleidęs 18 metų
Milane, kunigaikščio Sforzos tar-
nyboje, irgi dūsavo dėl savo ge-
lėtos Florencijos? Išskyrus vieną
kitą užuominą, jo užrašuose pat-
riotinio dūsavimo nesigirdi.

Suprantama, ir Da Vinci my-
lėjo gimtąjį kraštą, gražias Tos-
kanos kalvas, ir jis yra pasakęs
— "Jei mes griauame tėvynę,
tai griauame vien tik save", vis
dėlto jo dvasiai labiau rūpėjo ki-
ti dalykai. Robert Wallace kny-
goje World of Leonardo rašo:

"Kaip daugelis vienių genijų, Le-
onardas da Vinci nebuvo prisiri-
šęs prie jokios politinės instituci-
jos; jo tikroji tauta glūdėjo jo pa-
ties asmenybėje". Jis prisiglaus-
davo ten, kur nevaržomas galėjo
atsiduoti kūrybai, išradimams,
vykdyti mokslinius projektus, ta-
pyti paveikslus, kurti skulptūras,
papausti iškilmes, mąstyti, piešti,
rašyti... Jį matome Florencijoje,
Milane, Venecijoje, vėl Floren-
cijoje, vėl Milane, Romoje, pa-

Kaip suprasti Dievo pilnatvę ir jos siekimą

Ginčas dėl Bažnyčios — I

A. RUBIKAS

Neteisingos užuominos

Diskusinius straipsnius religiniams
klausimams lietuviškoje spaudoje rei-
kia laikyti labai sveikintinu dalyku.
Mūsų religinė literatūra nėra gausi.
Nėra daug rašančių religinėmis te-
momis. Be to, diskusijų forma yra
daug patrauklesnė. Ji sudomina
skaitytoją. Tad tokių straipsnių
niekad nebus per daug. Bet štai
vienas pavyzdys, kaip nereikėtų dis-
kusijose dalyvauti.

Šio straipsnio autorius 1972 m.
"Laiškuose Lietuviams" (Nr. 4) pa-
skelbė rašinį: "Nerimas Bažnyčioje".
Ten buvo suminėta nerimo priežas-
tis: dialogo nepaisymas ar net jo
slopinimas bažnytinėse bendruome-
nėse. Tarp kitko ten buvo rašyta:
"Deja, šiandien pasigirsta balsų ir
prieš Vatikano susirinkimą. Tokie
balsai norėtų užgniaužti dialogą
Bažnyčioje. Jie norėtų savo pažiū-
ras ir nuomones primesti kitiems.
Jie reikalauja atstatyti tvarką Bažny-
čioje. Bet čia tenka klausiti: kieno
ir kokią tvarką? Ta, kur galinges-
nis ir įtakingesnis nutildo silpnes-
nijai ir nustumia ją nuo bažnytinių
reikalų? Ta, kur visada gauna vir-
šų įtakingesniojo ir galingesniojo
interesai bei nauda? Tai būtų pati
didžiausia netvarka Bažnyčioje, ku-
rioje Viešpats visus yra padaręs
savo kūno sąnariais, kurioje visus
Viešpats yra pašaukęs į laisvę, ku-
rioje Viešpats visus yra pašaukęs
meilės dvasioje tarnauti kitiems, ir
kurioje, kaip apaštalas moko, iš
kiekvieno yra reikalaujama žiūrėti
ne tik save, bet ir kitų naudoti"
(psl. 115).

Prieš tą straipsnį išėjo polemikon
vienas asmuo* "Tėviškės Žiburiuose"
(žiūr. 1972 m. numerius 33-34 ir
35: "Apie nūdienį nerimą Bažny-
čioje"). Jis savo polemiką taip pra-
dėjo: "Kas kuo gyvena, tas visur
to ieško, apie tai nuolat kalba, tai
visur mato. Tie, kurie gyvena kūno
gyvenimu, aukština kūną, kelia ir
gina visa tai, kas yra kūniška, er-
kšniški dvasinių vertybių teigimu.
Kūno garbintojai sielojasi ir ne-
gali pakelti kunigų celibato".

Skaitant šitokią straipsnio pra-
džią, tuojau kilo klausimas: kokius
dvasinių vertybių neigėjus, kūno
garbintojus bei kunigų celibato
priešininkus anas asmuo turi gal-
voje? Jį tai jis ten pat ir atsakė ši-
tu sakiniu: "Laiškai Lietuviams
vienas autorius kalba apie tariamą
nerimą Bažnyčioje". Tuo jis pasisa-
kė, kad turi mintyti tam tikrą laik-
raštį, tam tikrą straipsnį ir tam
tikrą autorių.

Po tokio įvado jis polemizavo
dviejuose numeriuose su straipsniu
"Laiškuose Lietuviams" ir savo po-
lemiką štai kaip užbaigė: "Reikia
pasisakyti prieš tuos, kurie griau-
na popiežiaus autoritetą, kurie neigia
kunigystę, kuriems šventos Mišios
tėra tik šventa Vakariene, o ne Auka;
kurie netiki į Kristaus esimą Eucha-
ristijoje; kurie reišia abejonių dėl

Pavakarės ramybė Michigano ežere...

Nuotr. K. Ambr.

paties Kristaus dievytės" (T. 2,
1972 m. rugpjūčio 31 d.).

Aišku, kas gali uždrausti pasisa-
kyti prieš Kristaus dievytės neigė-
jus. Bet kada anas asmuo sumini-
tik vieno laikraščio vieno straipsnio
autorį, dalykas atsistoja visai ki-
taip. Dabar "Tėviškės Žiburių"
skaitytojams turėjo kilti įspūdis, kad
straipsnio "Laiškuose Lietuviams"
autorius rašė ne tik apie nerimą
Bažnyčioje, bet kad jis ir popiežiaus
autoritetą griauja, ir Mišias klai-

dingai aiškina, ir Kristaus esimą
Eucharistijoje bei kunigystę neigia
ir net abejonių dėl Kristaus die-
vytės reišia.

Nesunku paimti "Laiškų Lietu-
vams" 1972 m. Nr. 4 ir patikrinti
("Apie nerimą Bažnyčioje"): ten vi-
sai nebuvo užsiminta nė apie kuni-
gų celibatą, nė apie Eucharistiją,
nė apie Kristaus dievybę, o popie-
žiaus ir Vatikano susirinkimas, prie-
singai, ten buvo paminėti kaip sek-
tinių bažnytinio klausymosi bei dia-

logo pavyzdžiai. Be to, ano straips-
nio "Laiškuose Lietuviams" ir šio
straipsnio autorius niekur nėra nei-
gęs nė kunigystės, nė Kristaus esi-
mo Eucharistijoje, nė jo dievytės.

Tad koks yra tokių užuominų "Tė-
viškės Žiburiuose" tikslas? Irkiuoti
savo oponentą į pagrindinių krikš-
čioniškų tiesų neigėjų eiles ir kaip
tokį jį pristatyti (nesorientuojan-
tiems) skaitytojams?

Kiekvienas turi teisę nesutikti su
kitų mintimis, jas sijoti, savo mas-

tu matuoti, aiškinti, interpretuoti,
įvardinti, jei jam tai atrodo būtina.
Tokią teisę reikia pripažinti ir anam
autoriumi. Viešos diskusijos spaudoje
yra juk kreipimasis į skaitytojus.
Jie tad ir trespredžia, kiek tokia
kritika bus pagrįsta, kiek ji remsis
įtikinamais argumentais. Bet jokių
būdų nedera savo oponentui, tiesio-
giai ar netiesiogiai, priskirti visai
nebūtų dalykų.

Kas yra Bažnyčia?

Anas asmuo, tęsdamas savo po-
lemiką, išėjo nauju straipsniu Drau-
ge (1973 m. sausio 6 d.): "Dar apie
nerimą ir Bažnyčią". Jis ten rašo:
"Kai vienas kalba apie Bažnyčios
esimą savybę — esmę, tai kitas, bū-
damas ištikimas egzistencializmo
sekėjas, žvelgia visų pirma į Baž-
nyčios buvimą žemėje. Vienas taigi
kalba apie tai, kas yra Bažnyčia.
Kitas bevelija kalbėti, kokia yra
Bažnyčia".

Tokių "ištikimų egzistencializmo
sekėjų" jis laiko šio straipsnio au-
toriumi, ir aiškina, kad reikėtų kal-
bėti apie tai, kas yra Bažnyčia sa-
vyje. Taigi dabar ir beliko laukti,
kad jis tai padarys ir diskusijas pa-
suks, jo manoma, teisinga kryptimi.
Bet štai jis savo aiškinimą pradėjo
sakiniu "Bažnyčia yra dieviška" ir
tuo pats pradėjo pasakoti, kokia yra
Bažnyčia...

Jis teigia, kad šio straipsnio au-
torius nori kalbėti, kokia yra
žemėje Bažnyčia, ir dėl to esą ne-
pagauna Bažnyčios esmės. Bet tada
tenka visu griežtumu klausiti: kur gi
pagaliau yra Bažnyčia, jei ne žemė-
je, — ir kokių būdu buvimas žemė-
je nepriklauso prie jos esmės? Juk
jeigu ji būtų danguje, ji jau nebe-
būtų šios žemės Bažnyčia: jai ne-
reikėtų daryti atgailos, jai nereikė-
tų žengti atsinaujinimo keliu (plg.
Bažnyčia, 8).

Štai, atsivertę trečiąją eucharisti-
nę maldą (Mišiose), randam para-
šytą: "Keliaujančią šios žemės Baž-
nyčią teikis sustiprinti tikėjimu,
meile, vienybe, drauge su savo tar-
nu mūsų popiežium N ir mūsų
vyskupu N, su visais vyskupais,
dvasininkais ir visa tau priklausan-
čia liaudimi". O kur šie visi asme-
nys yra, ne žemėje?

Norėdamas aiškinti, kas yra Baž-
nyčia, anas autorius sako, kad ji yra
dieviška. Bet ką tai reiškia? Toks
klausimas yra su pagrindu, nes ne
šv. Raštas ne oficialioji Bažnyčios
liturgija, ne katekizmas Bažnyčios
dieviška nevadina. Jie ją vadina
šventa. Bet būti šventu dar nereiš-
kia būti dievišku. Lietuviškas kata-
likų tikybos katekizmas (išleistas
1942 metais) Bažnyčią vadina šv.
Draugija (psl. 25) ir aiškina, kad
ją sudaro popiežius, vyskupa, ku-
nigai ir visi tikrieji krikščionys. Bet
čia suminėti asmenų niekas nelai-
kys dieviškais. Dievišku Bažnyčia
laiko vien Jėzaus Kristaus asmenį,
kadangi jis yra nesutvertas, nuo am-
žių esąs Dievo Sūnus, tikras Die-
vas. Ir apaštalių tikėjimo maldoje
yra pasakyta: "tikrą į šventąją Baž-
nyčią", o ne į dieviškąją Bažnyčią.

Čia ir prasideda sunkumai su au-
toriaus aiškinimais. Jis, pasirodo,
nori Bažnyčią tapatinti su dievišku
Kristaus asmeniu. Seniau, polemizuo-
damas su Pr. Geiščiūnu (žiūr.

Ir vėl pabudintos bangos cyla...

Nuotr. K. Ambr.

(Nukelta | 2 psl.)

(Nukelta | 2 psl.)

* Ladas Tulaba. (Red.)

KAIP SUPRASTI DIEVO PILNATVĘ IR JOS SIEKIMĄ

(Atkelta iš 1 psl.)

"Darbininkas", 1970 m. vasario 6 d. numerį: "Atsakymas į klausimą be atsakymo" jis net teigė, kad "Bažnyčia nėra žmogus".

Sitoks teiginys yra nesamone. Jame prasimtuša pavojinga monofizitinė tendencija. Juk jeigu štai ir sutapatintume Bažnyčią su Kristaus (dievišku) asmeniu (ko iš tikrųjų negalima daryti), tai ir tada jokių būdu negalėtume sakyti, kad Bažnyčia nėra žmogus, nes Bažnyčios mokslu Kristus yra ne vien tikras Dievas, bet ir tikras žmogus! Autoriui, kaip švento Rašto specialistui, be abejoj, yra žinoma, kad Kristus kaip tik save vadindavo Žmogaus Sūniumi, tai yra žmogumi. Sutapatinę Kristų su Bažnyčia, tik tada galėtume sakyti, kad ji nėra žmogus, jei ir pats Kristus nebūtų žmogus, o vien Dievas. Bet toks aiškinimas yra Bažnyčios atmetas kaip monofizitinis. Kristus turi ne tik dievišką, bet ir žmogišką prigimtį. Jis yra ne vien Dievas, bet ir žmogus.

Tuo klausimu paskutiniame straipsny "Drauge" (1973, sausio 6 d.: "Dar apie nerimą ir Bažnyčią") anas autorius rašo: "Kaltinti monofizitizmą, kai teigiama, jog Bažnyčia yra šventa, dieviška savo esme ir savo pasauliumi, reiškia nesusiprasti nei kas yra monofizitizmas, nei kas yra Bažnyčia savo esime, darant skirtumą tarp esimo savyje ir buvimo pasaulyje. Tokio kaltinimo rimtas teologas neturėtų daryti, nes tai yra tikrai žeminant, rodant jo paviršutiniškumą ir poleminių silpnumą".

Dabar tenka autoriui klausimas: kuris rimtas teologas kada nors yra teigęs, kad Bažnyčia nėra žmogus? Ir kaip iš viso tokią teiginį galima skelbti? O monofizitinė tendencija pasireiškia ne tuo, kad kas nors Bažnyčią šventa vadina (tokia save laiko ir pati Bažnyčia), o tuo, jei kas Kristuje temato ar teiškina vien dievystę.

Ir anam straipsny "Darbininke" anas autorius rašė, kad "Bažnyčia yra dieviška", ir savo teiginį grindė šitokiu argumentu: "Jos galva yra Kristus". Čia pasirodė autoriaus argumentacinis galvojimas arba kelias: jis tarp Kristaus dievystės ir Bažnyčios nedaro skirtumo, todėl nuvažiuoja į bažnytinę romantiką, nepagrįstą nė šventu Raštu, nė pats Bažnyčios mokslu.

Kaip suprasti Dievo pilnatvę?

Norėdamas pagrįsti savo teiginį, kad Bažnyčia yra dieviška, anas autorius sumini visą eilę iš evangelijos paimtų ir Vatikano susirinkimo pakartotų palyginimų, kaip antai, kad Bažnyčia yra Kristaus avidė, Dievo laukas ir pan. Bet šitie palyginimai kaip tik rodo, kad tarp Kristaus ir Bažnyčios yra skirtumas. Juk avidė dar nėra pats ganytojas ir laukas dar nėra šventa Raštu, nė pats Bažnyčios mokslu.

Geriausiu argumentu, tapatinant Bažnyčią su Kristumi, anam autoriui atrodo apaštalo Pauliaus mokslas apie Bažnyčią kaip Kristaus kūną. Jis rašo: Bažnyčia "yra Kristus kūnas, kurio galva yra pats Kristus, visame turis pirmenybę, ir visą kūną pripildęs savo dieviškos garbės turtais, leidžiant pasiekti Dievo pilnybę" ("Draugas", 1973 m. sausio 6 d.). Tai tiesa. Tie žodžiai paimti iš Pauliaus laiško efeziečiams. Bet iš jų autorius daro štai kokią išvadą: "Jei tokia yra Bažnyčia savo esme, tai negalima kalbėti apie ją, kaip silpną ir nuodėmingą, pilną nerimo ir prasižengimų" (teiginys: pilna prasižengimų, reikia pasakyti, yra persūdytas).

Šitoks autoriaus argumentas pirmu žvilgsniu atrodo įtikinantis. Juk Kristuje silpnųjų bei nuodėmių negali būti. Bet čia reikia atsakyti į du klausimus. Pirmas: ar Kristus ir Bažnyčia yra vienas ir tas pats dalykas? Antras: ar Bažnyčios nariai Dievo pilnybę jau yra pasiekę?

Deja, autorius išleidžia iš akių

paskutinius savo citatos žodžius: "leidžiant pasiekti Dievo pilnybę". Leisti pasiekti Dievo pilnybę ir ją jau turėti (taip kaip ją turės Bažnyčia danguje — naujoji Jeruzalė) yra du skirtingi dalykai. Tai matyti iš apaštalo žodžių efeziečiams: "kad būtumėte pripildyti viso Dievo pilnumo" (3, 19). Apaštalas nesako: jau esate pripildyti. Tas žodelis "kad" rodo: Dievo pilnybę yra tikslas. Čia anas autorius sumaišo siekį, tikslą, su pasiektu rezultatu.

Štai laiškė efeziečiams pats apaštalas pasakoja, kaip jis net ant kelių puolęs maldauja "mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus Tėvą", už savo parapičius, Efezo tikinčiuosius, kad Dievas savo Dvasios jėga sustiprintų efeziešius taip, jog Kristus tikėjimu gyventų jų širdyse, ir jie pripildytų Dievą" (plg. Efez. 3, 14-19). O tai jau reiškia, kad apaštalo vadovaujama ar jo mokoma parapija Efeze buvo tik pakeliui į Dievo pilnybę.

Be to, ką reiškia ta tikinčiųjų maldą, kurią kalba lietuviai, susirinkę Mišioms: "Duok, visagalis Dieve, atgailos dvasios, kad mes, savo širdyje pasmerkę kas bloga, doru gyvenimu atsiteistume už praėjusių paklydimus" (žūr. Mišios, Nr. 35, 1973 m., Amerikos Kunigų Viešybės leid.). Jeigu jie Dievo pilnybę jau būtų pasiekę, tai ta maldą būtų visai nereikalinga.

Gi iš tikrųjų tiek šventas Raštas, tiek dabartinė Bažnyčios liturgija rodo, kad Efezo parapijoje Dievo pilnybės dar tebuvo siekiama, ir kad jos šiandien lietuvių parapijų tikintieji tebesiekia.

Dabar galėtų kilti klausimas: tai kaip iš tikrųjų yra su Dievo pilnybe Bažnyčioje? Ar ją iš viso kas turi. — O gal jos čia visai nėra? Į tai atsako apaštalas Paulius: "Kristuje gyvena kūniškai dievystės pilnybės" (Kol. 2, 9). O jis yra Bažnyčios galva.

Bet Dievo pilnybė neateina į Bažnyčios narius kaip vanduo, pilamas į kibirą. Tikintieji nėra automatai, kuriuos galėtų mechanškai pripildyti Dievo malonės. Jie yra žmonės, pažeisti gimtosios nuodėmės, kuri apstunkina apsisprendimą už Kristų. Jie turi kovoti su blogiu savo širdyje. Ta kova reikalauja savitvarkos, nusigalėjimo, aukos. Čia vyksta nuolatinis šventėjimo procesas, kuris Bažnyčioje niekad nesibaigia, nes, vieniems nuėjus į

Dievo amžinybę, jų vietą užima kiti, kurie tą procesą turi iš naujo pradėti. Bažnyčia yra vieta, kur silpni ir nuodėmingi žmonės nuolat siekia dieviškojo gyvenimo pilnybės. O tai jiems ne iš karto pasiseka. Čia pasitaiko ir nuodėmių.

Tobulųjų sandėlys?

Anas autorius rašo, kad "negalima kalbėti apie Bažnyčią, kaip apie silpną ir nuodėmingą". "Negalima spręsti apie Bažnyčią iš silpnųjų ir nuodėmingųjų, nes šie yra mirę nariai, ir todėl nėra atstovaujanti Bažnyčia". Bet kas yra tada Bažnyčia? Tobulųjų sandėlys, be jokio pašventinančio uždavinio?

Bažnyčios Tėvas šv. Augustinas į klausimą, ar yra žmonių, kurie išvengtų nuodėmės, štai ką yra atsakęs: galėti galėtų tokių žmonių būti. Bet jei kas mane klausytų, ar tokių tikrai ir yra, tai atsakyčiau, kad ne ("potest homo, si vellit, esse sine peccato, adiutus a Deo. Si autem, quod secundo loco posueram, quaeratur utrum sit, esse non credo"). De peccatorum meritis et remissione). Jo mokslu, žmogus šiame gyvenime neišvengia nuodėmės ("sine peccato autem in hac vita neminem diximus"). Jis priešinasi tokiam samprotui, kad Bažnyčia susidedanti tik iš teisiųjų ("ut dicunt vitam iustorum in hoc saeculo nullum omnino habere peccatum, et ex his Ecclesiam Christi in hac mortalitate perfici"). Polemizuodamas su tokio samprotio atstovais pelagionais, Augustinas klausia: Argi ne visa Bažnyčia meldžiasi: ir atleisk mums mūsų kaltes?

Idomu, kad anas autorius, matyti bažnytinio gyvenimo tikrovės verčiamas, kitoje savo paskutinio straipsnio "Drauge" vietoje jau rašo: Bažnyčia "yra sudėta iš žmonių, kurie, nors ir pašaukti į šventumą, nors ir gaivunami dangiško malonės, vis dėlto nėra laisvi nuo silpnųjų, nuo klaidų ir net nuo nusikaltimų".

Tai jau naujas dalykas. Po šitokiu autoriaus teiginiu būtų galima pasirašyti. (Tik tada dar reiktų išsiaiškinti: jei Bažnyčia yra sudėta iš silpnųjų, klystančių ir nusikaltančių žmonių, tai kaip tos silpnybės, klaidos ir kaltės nėra Bažnyčios kaltės? Juk šv. Augustinas aiškina, kad Bažnyčia meldžiasi: ir atleisk mums mūsų kaltes!).

Dabar, atrodo, būtų galima ginčą

Alfonso Dargis

Kompozicija (aliejus)

ir baigti. Galėtų net kilti įspūdis, kad jo iš viso nereikėjo, nes štai ir autorius pripažįsta, kad Bažnyčia sudaro silpnieji, nuodėmingieji ir nusikaltantieji. Bet užtenka šį jo teiginį sugrąžinti su kitu tam pačiam straipsny, kad pamatytume prieštaravimą. Kitoje vietoje jis jau sako: "negalima spręsti apie Bažnyčią iš silpnųjų ir nuodėmingųjų, nes šie yra mirę nariai ir nėra atstovaujanti Bažnyčia". Bet tada kyla klausimas: kaip gali Bažnyčia susidėti iš lavonų? Pirmoje citatoje jis teigia, kad silpnieji, klystantieji ir nusikaltantieji sudaro Bažnyčią, gi kitoje jis jau sako, kad šie yra mirę. Taip ir lieka neaišku, kas galų

gale Bažnyčią sudaro?

Kadangi tas straipsnis vieno pasirašytas, tai vieno ir rašytas. Dabar belieka klausimas, kaip tokie prieštaravimai buvo galimi? Jie kilo iš klaidingos tapatybės teologijos. Jie kilo, iš vienos pusės tapatinant Bažnyčią su dievišku Kristaus asmeniu (tada reikia neigti bet kokių neigiamų reiškinį galimumą Bažnyčioje, nes Kristuje jokių neigiamybių negali būti), o iš kitos pusės vis dėlto nepajėgiant užginčyti fakto, kad Bažnyčioje žmonės yra silpni, klysta ir nusideda (tada reikia neigiamų reiškinį galimumą Bažnyčioje prileisti).

(Bus daugiau)

Laiškas redakcijai

Norėčiau pats pirmasis ten kryžių pastatyti

Dainavoje nesu buvęs ir visai nežinojau, kad ten yra Kryžių kalnui tinkama kalva. Tai sužinojau tik iš "Draugo" kultūrinio priedo Kertinės paraštės (gegužės 19d.). Gera, kad ją nurodė. Labai norėčiau pats pirmasis ten kryžių pastatyti. Apylinkės lietuviai gana lengvai galėtų ten pat pirmaisiais metais pastatyti kelias dešimtis kryžių. Daugumas jų galėtų būti paprasti, net ir nedideli kryžiai, be ypatingų puošmenų, gal bent su dailesnėmis koplytėlėmis. Tokius lengvai ir trumpu laiku padirbtų bet kuris stalius ar šiaip jau nagingas vyras. Vienas kitas puošnus, monumentalus kryžius galėtų būti kaip sudėtinė visos giminės ar kelių kaimynų auka. (Ir Jurgaičių kryžių kalne Lietuvoje daugumas kryžių nebuvo puošnūs).

Isivazduoju, kad kryžių statyme išsivystytų ir šoks toks lenktyniavimas. Neabejoju, kad Dainavos Kryžių kalne ir tolimų vietų lietuviai norėtų statyti savo kryžius. Vieni juos patys atvežtų, o kitiems būtų patogiau, kad kas apsiimtų už atlyginimą artumoj, padainavų padirbti.

Toks kalnas kiekvienam lietuviui sukeltų šventos vietos jausmą, kai skaitytum kryžių frašus su vardais Kalantos, Storio, Andriuskevičiaus ir daugelio kitų, visiems brangių ar tik saviškiams žinomų kankinių.

Dar apie Jurgaičių sunaikintą šventkalnį. Prieš karą jame buvo keli šimtai kryžių, o prieš sunaikinimą — jau tur būt, tūkstantai. Tikriausiai niekas nėra jų tiksliai ten suskaitęs. Mano ar

chyve turimos kelios nuotraukos yra iš nepriklausomybės laikų. Gal kas turi gavęs kokią vėlesnę nuotrauką? Atspausdinkite! Visiems būtų įdomu matyti, kaip jis atrodė prieš pat sunaikinimą arba po sunaikinimo.

Nekantrauju, kaip į Kertinės paraštės pasiūlymus atsilieps patys dainavičiai — Dainavos savivaldybės. Jei išgirstumėte, kad ir daugiau kas tą sumanymą svarsto, prašau, rašykite. Tokiam žygiui išjudinti reikia pakartotino priminimo ir padaršinimo.

Tebūna naujasis Dainavos šventkalnis stiprus atkūris okupantų saugavimui. Geriausi linkeimai. Daumantas Čibas
Vista, Calif., 1973.V.21

TEL. — 788-3980

DR. REGINALD CIENKUS
GYDYTOJAS CHIROPRAKTIKAS
6230 W. Cermak Rd., Berwyn, Ill.
Pirmad., Antrad., Ketv. ir Penktad.
9 val. ryto iki 12 val. diena ir nuo
2 val. popiet iki 8 val. vakaro.
Šeštadieniais 8:30 - 12 val. diena
Emergency tel. — 788-3981

PR 8-3229

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR
GERKLES LIGOS
Valandos pagal susitarimą
2858 West 63rd Street

DR. K. G. BALUKAS
DR. FANG C. LU
Akuserija ir moterų ligos
Ginekologinė chirurgija
6449 So. Pulaski Road (Crawford
Medical Building) Tel. LU 5-6448
8007 W. 83 Pl. Justice, Ill. — 599-0500
Pirmą ligonius pagal susitarimą
jei neatsiliepi, skambinti 374-8012.

Kertinė paraštė

(Atkelta iš 1 psl.)

galiau karaliaus Pranciškaus I dvarė Prancūzijoje.

Peršasi paprasta išvada: turiningam, kilnios dvasios žmogui absoliuti, tiesiog sudievinata tėvynė jį tik nužmogina, virš visko išpūsta tėvynės sąvoka ir pasaulio istorijos raidai, ypač kai tokia sąvoka pasinaudoja didvalstybės, atnešė tik nelaimės.

Zinoma, yra žmogiška mylėti bei gerbti tėvų žemę, mylėti namų židinių, skirti jausmų ir minčių duoklę išsvajotam kraštui.

Tai natūrali nostalgija, gaivinanti žmoniją nuo seniausių laikų. Poetas Sigitas Geda yra išsireiškęs: "Nostalgija, nostalgija, žmonių širdies aušra...". Jos šviesoje viskas įgauna šventumo aspektą. Bet čia ir glūdi pavojai. Valstybė tampa tėvynės sinonimu. Jos beatodairiškas absoliutinimas per dažnai pasitarnauja despotų siekiams. Plėsdami savo galybę, tironai tėvynės idealų smulkalais tiek užteršia erdvę, kad individui nelieka oro laisvam kvėpavimui.

Pr. V.

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampas 63-cio ir California
Pirmad., antrad., ketv. ir penktad.
8 iki 12 val. vakaro.
Šeštad. nuo 2 iki 3:30 val.
Trečiad. ir penktad. uždaryta
Ofiso telef. 476-1042
Rezid. tel. WAlbrook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS
INKSTŲ IR ŠLAPIMO TAKŲ
CHIRURGIJA
Tel. — 695-0533
FOX VALLEY MEDICAL CENTER
880 Summit Street
Routo 58 — Elgin Illinois

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233

DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm. ketv. 1 iki 7 popiet.
antrad., penkt., 1-5, treč. ir šešt. tik
susitarus.

Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
Tel. GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: pirmad. ir
ketv. 1-4 ir 7-9; antrad. ir penktad.
10-4, šeštad. 10-8 val.

Ofs. tel. 735-4477 Rez. PR 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NEVYRŲ IR
EMOCINIS LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rezid. Tel. — GI 8-0873
DR. W. M. EISIN - EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei ne
atsiliepi, skambinti: MI 3-0001

TEL. — BE 3-5893
DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akių Ligos
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 8-2220
Namų — rezid. — Prospect 8-9081
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKŠA
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketv. ir penktad.
nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8
val. vak., šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val. kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6
iki 8 val. Trečiad. ir šeštad. uždaryta.

Visi telefonai 632-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7 Trečiad. ir
šeštad. tik susitarus.

Tel. ofiso ir buto OLYmpic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Avenue, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak.
Išskyrus trečiądienius.
Šeštadieniais 12 iki 4 val. popiet.

Tel. REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvis gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val. pirmad., antrad., ketv. ir penktad.
nuo 12-4 val. p. p. 6-8
val. vak. šeštad. 12-2 val. p. p. ir
trečiad. uždaryta.

DR. NINA KRAUCEL
KRIAUČELIONAITĖ
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
6132 So. Kedzie Ave.
Tel. WA 5-2670, neatsiliepiu skam-
binti 471-0225, Valandos pagal susi-
tarimą.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KEDIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ
SPECIALISTĖ
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Valandos: Kasdien nuo 10 v. ryto iki
2 v. popiet. Trečiad. ir šeštad. nuo
10 v. ryto iki 1 v. popiet.
Ofiso telef. RE 7-1168
Rezid. telef. — 239-2919

Ofiso HE 4-1818, Rez. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Pirmad., antrad., ketv. ir penktad.
nuo 3 val. popiet iki 7 v. vak. šeštad.
nuo 9 v. ryto iki 11 val. ryto — tik
susitarus.

DR. FRANK PLEČKAS
OPTOMETRISTAS
Kalba lietuviškai
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir
"contact lenses".
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
5159 South Damen Ave.
Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7697
Valandos tik pagal susitarimą.
Trečiądieniais uždaryta.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PUSLES IR PROSTATO
CHIRURGIJA
2656 W. 63rd Street
Val. antrad. nuo 1-4 popiet
ir ketv. ir penktad. nuo 5-7 vakare
Ofiso tel. 776-2880; rez. 448-5545

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. REliance 5-4410
Rezid. GROvehill 6-0617
Valandos: pirm. ir ketv. nuo 12 val.
iki 2 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak.,
antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p. p.
ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas 2750 W. 71st Street
TEL. — 925-8296
Valandos: 2-8 v. v., penkt. 10-12
ryto ir 2-8 val. vak. šeštad. 1 iki
4 val. vak. Treč. ir šeštad. uždaryta.
Rezid. tel. WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PROspect 8-1223
Ofiso val. Pirm., antr., treč. ir
penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8
v. v., šeštad. 2-4 val. popiet ir kitu
laiku pagal susitarimą.

Ofiso tel. HE 4-2123. Namų GI 8-6195
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val. pirm., antrad., ketv. ir penktad.
2-4 ir 6-8. Treč. ir šeštad. uždaryta

Tel. PROspect 6-9400
DR. ONA VASKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6648 South Albany Avenue
Val. pirm., antrad., ketv. 6-8 val.
vak., penktad. ir šeštad. 2-4 popiet
ir kitu laiku pagal susitarimą.

Tel. Ofiso PR 6-6446
DR. F. C. WINSKONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet.
Treč. ir šeštad. pagal susitarimą

DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road
Ofiso tel. 767-2141; namų 636-3550
Val. pirm., antr., ketv. 2-6 ir 6-8,
penktad. 2-5. Šešt. pagal susitarimą.

Perskaite "Draugą", duokite
jį kitiems pasiskaityti.

Simtametė lietuviškoji koplytėlė

Iš atsiminimų apie šviesųjį Mykolą Vaitkų

A. TYRUOLIS

Mudu skyrė geras dvidešimt penkerių metų tarpas. Kai būsimasis kanauninkas Mykolas Vaitkus Austrijos Innsbrike gilino si i aukštuosius teologijos mokslus, aš dar ruošiausi pačiam pirmajam žemės žygiui — gimimui tolimoje šiaurinėje Lietuvos padangėje. Bet ką reiškia metai? Juk jau prieš šimtmečio ketvirtį ne vieną iš mūsų supo Atlanto bangos, nešdamos iš Europos „kempį“ į Amerikos ir kitus krantus. Ką reiškia metai, kurie byra, kaip saulės smėlis, nesulaukiamai ir patvariai... Kai Mykolas Vaitkus 1883 išvydo pasaulio šviesą, Maironis jau buvo įsirašęs į Kijevo universitetą literatūros studijuoti. O kai Maironis gimė, Baranauskas visu svorū buvo užgules teologines studijas Petrapiilo Dvasinėje akademijoje. Ir taip galėtum leisti laiko laiptais žemyn į amžių šulinį ligi paties Daukšos ar Mažvydo.

I artimesnę pažintį su kun. Mykolu Vaitkum teko sueiti jau bene 1928 rudenį, atvažiavus į Kauną germanistikos ir lituanistikos su pedagogika studijuoti. Metas buvo nelengvas: didelės ir ilgos liūtyš bemaž visiškai su naikino šiaurinės Lietuvos derlių. Ore buvo pakibusi pati studijų galimybė. Jei universitetas neatleis nuo mokesčio už mokslą, gal teks grįžti namo ir su savaisiais vargti tą patį skurdžių dienų vargėlį. Bet čia išganingai pagelbėjo gerbtinos atminties tuometinis universiteto prorektorius Vincas Cepinskis (taip pat šiaurietis): jo pastangomis, dėl minėtų aplinkybių, buvau atleistas nuo to grėsmingo mokesčio.

Pagalba, kad ir netiesioginė, bet vis tik pridėtinė, atėjo ir iš Mykolo Vaitkus. Jis tada buvo šv. Kazimiero draugijos knygų leidimo sekretorius. Adomui Jakštui tai draugijai vadovaujant. Žinodamas trapią studento literatūrai padėti, Vaitkus daug ne klausdamas, o tiesiog davė duoti recenzuoti draugijos leidžiamas knygas. Nauda čia būdavo be maža: trejopa: gaudavai ne tik

naują knygą, bet dar ir antrą honorarą prie to, kurį duodavo laikraštis, kuris recenziją talpindavo. Palyginus su tuo, ką dabar turime, tai buvo beveik „aukso laikai“. Žinoma, pirmiausia studentui, kurio jau ir batų, smagiai prasizijo, sugerdavo lapkričio šlapdriabą (nebūtinai ir done-laitiškai kalbant).

Dar malonesnis jausmas būdavo, kai knygą recenzuoti gaudavai iš tokio mielo, didžiai kultūringo, tave suprantančio ir užjaučiančio žmogaus, koks buvo kun. Mykolas Vaitkus. Kaip atvirai, rodos, klaurai tave pramatydams, jis žvelgdavo tau į veidą, prašydamas pasipasakoti, kaip einasi, kaip jautiesi tame judriame didmiestyje, kaip Kaunas, į jį atkilus iš tokios tolimos, romutės provincijos. O mielas šypsnyš taip jautriai ir mielai nuteikdavo, kad rodos, ne nebenorėdavai iš ten taip greit išeiti. O papasakoti mėgdavo, ir taip ilgai ir nuosirdžiai, kai stebėdavai, kaip gali laiką gaišti, kai laukia šimtai kitų darbų — ir rašymo, ir redagavimo, ir dėstymo, na, ir pasižmonėjimo su tokia daugybe pažinčių ir su ne bet kuo: gal tik dabar iš gausių atsiminimų tesužinojom.

Kartais ji rasdavai vos grįžusi iš rytmetinių pamaldų. Tada liepdavo kiek palaukti, kol užkąs, po to, girdi, nebūsiąs toks piktas (tikrai mėgo šmaikštų humorą). Nė negalėjau įsivaizduoti, kad Vaitkus kada būtų galėjęs būti piktas, nors, kai reikdavo, veidą mokėdavo padaryti rimta, bet taip deramai, taip mokamai, kad, rodos, gal tik geras aktorius taip tepadarytu.

Metai ritos vieni po kitų. Kartą užėjus randa Mykolą Vaitkų su viešnia. Ką bebūtų turėjęs pas save svečiuose, nepamenu, kad būtų pasakęs: palauk ar ateik kitą kartą. Buvo toks socialus, kad norėjo su savo svečiais su visais pasidalyti, jų vis daugiau ir daugiau turėti. Bet kas toji viešnia? Supažindina: čia toks ir toks studentas, o čia — Salomėja Nė-

Du poetai Palangoje 1930 metais: Maironis (kairėje) ir Mykolas Vaitkus

ris. Tai bus buvę 1931 metais, apie tą laiką, kai Vaitkus bandė Salomėją „atvesti“: jai duodavo verstis iš vokiečių kalbos katalikų autorių, parinko jai net ir slapypardę, duodamas savo Mykolo vardą ir Genio pravarde (nors, atrodo, geriau būtų tikęs koks nors Sarkas ar Kuosos vardas, juoba, kad ir tokių pavardžių turim). Buvo mielas siurprizas, nes mūsų mielos lakštingalos Salomėjos asmeniškai anksčiau nebuvau pažinęs: ji tą patį teologijos-filosofijos fakultetą su tais pačiais mokslo dalykais buvo baigusi 1928 pavasarį, kai aš tu metų rudenį teįstojau. Pasirodo, kad vėliau ji yra buvusi ir mano kaimyno poeto Boriso Melngailio literatū ir menininkų gausiai lankomam Lašpamūšio dvare (ten Boriso garbei ir kelis eilėraščių parašiusi, kurie tebėra ne išspausdinti). Stai kun. Vaitkui prireikė (tikrai ar tariamai) kuriuo ten reikalu trumpai išeiti, ir

lieku vienas su jo šauniąja viešnia. Kokia miela, maloni, kukli ir trapi, kaip mimozos lapelis, ji man tada atrodė! Rodos, lyg tas pienės pūkelis, kurį Ciurlionio vaikas ims ir nupūs... Vienai palikti sėdim ant sofos ir kiek varžomės. Bet pagaliau Salomėja, lyg vyresnioji sesuo, ima juniorą klausinėti apie tas pačias studijas, apie literatūrinį darbą, apie vertimus, kurių jau nemažą pluoštelį buvau išspausdinęs „Ateity“, „Zidiny“, „Naujojo Vaidilutė“ ir kitur (ji ir pati mėgo verstis iš vokiečių kalbos kai kuriuos aištrinesnius autorius, kaip Leutholdą ir kitus). Dabar, kai prisimenu aną susitikimą su Salomėja Nėrim pas Mykolą Vaitkų, sunkiai galiu įsivaizduoti, kaip ji galėjo parašyti tokių eilėraščių, kokių ne patys sovietų poetai, berods, nėra parašę. Vienintelis gal paaikškinimas: lietuviškasis uolumas — jei jau katalikas, tai katalikas, o jei jau pagonis,

tai pagonis iki galo! Ir ypač kai norima svetimiems pasitarnauti, tai kartais čia lietuvis ir uolumo ribų nebežino. O, rodos, kad mūsų tautos būdas nuosaikus, nesiblašantis į kraštutinumus. Gal čia ir svetimieji bus užkerėję.

Ryšiai su Mykolu Vaitkum, žinoma, daugiau knyginių pobūdžio, nenutrūko ir studijas baigus: jo leidinių recenzuoti gaudavau ir vėliau, nors, dirbant pedagoginį darbą, tam verslui laiko jau buvo mažiau. Jam siūlant, buvau paruošęs antologijėlę „Marijos žiedai“ (nesu tikras, kieno parinktas pavadinimas, Jąsto ar Vaitkaus), kurios šiojią tokią reikšmę vėlesnėm lemtigom dienom sumini ir gen. St. Raštikis savo atsiminimų knygoje „Kovoje dėl Lietuvos“ (II t.). Bet kai kartą buvau užjęs su Rilkės „Marijos gyvenimo“ vertimu, kun. Mykolas vis dėlto pirma pa-

(Nukelta i 4 pusl.)

NUŠVITUSIOS DULKĖS KURĖJUI

A. TYRUOLIS

I

Išbiro saulės laikrodyje smėlis,
Akis užmerkė amžinai mūsų Dainius,
Sutemusiąją dulkę saulėn kėlęs,
Kur ji i dievišką skaistumą mainės.

Pasibaigė ilgų dienų kelionė
Nuo katedros ligi pakrančių,
Kurios mielajame Ramybės klony
Lug Baltija tremties malšino kančią.

O, mielas Dainiau, mūs brangus Kurėjau!
Per Jus mums grožio durys atsidarė:
Juo mūsų širdys nuolatos skaidrėja.

Ir mes jau ta nušvitusiųjų dulkė,
Kuriai žydrynių Saulė meiliai taria:
Spindėk many ir žemėn nebepluki!

II

Padėta iltis plunksna, kur atkūrė
Mums tiek brangių veidų iš praeities:
Jie, rodos, tiesiai tau i širdį žiūri,
Sugrįžę iš šaltų kapų, mirties.

Tai tie, kurie tėvyne mūsų brangią
Išnešę iš griuvėsių ant pečių,
Ir tie, kur aukštąjį altoriun žengė
Aukoti amžinųjų paslapčių.

Ta mums, brangus Kurėjau, dovana,
Kuriai taip gausiai mes apdovanoti,
Nemirs kaip miršta žemiška diena:

Lietuvis grįš atgal su ja už ančio,
Kai ims sutemęs metas vėl dienoti
Prie mūsų Nemuno šventų pakrančių.

III

Visų mūs kantriai laukia amžinybė
Nuvest i paslaptį gij žinyną:
Mes kaip tos žvakės, laikinai sužibę:
Vėjelis pūsteli ir užgesina.

Tiktai negėsta dangių paukūta
Auka, kuri nežemiškai spindėjo
Tam, kursai savo širdį, mintį, protą
Ant dieviškojo aukuro sudėjo.

Brangusis Dainiau, iš dangaus malonės
Jūs buvot savo amžių paukūte,
Kaip Baranauskas, Strazdas ir Maironis,

Aukščiausio šventai, mylimai tarnybai,
Kuri dabar sudėta prie Jo kojų
Kaip pats brangiausias žemės perlas žiba.

A. Baranausko santykiai su aušrininkais

Stasys Yla

(Tęsinys iš praėjusio šėštad.)

Basanavičius skelbia tautos dainių politiniu savo ir Aušros priešu

Tą šaltinį nelauktai užčiaupė Basanavičius, paprašytas šiam leidiniui parašyti prakalbą. Jis ją parašė, pradėjęs gana šiltai. Pripažino, kad Baranauskas buvęs „neišpasakytai mandagus, malonaus būdo, didžiai meilus“, uolus kunigas, „ne menko mokslo, gilaus proto ir kitų dvasios gabumų“. Jis atpasakojo ir savo pažintį su Baranausku, trūkusių 8-9 metus. Tačiau nelauktai, nepateikdamas įrodymų ir nepagrįsdamas, paskelbė jį politiniu savo ir Aušros priešu, „prisidėjusiu prie jos žlugimo“ ir tapusiu „ne menku lenkomanu“. Stai jo žodžiai:

“Kovo mėnesyje (1883) pasirodė pirmasis Ausros numeris, kuriame aš patalpinau jo vieną, miekur nespausdintą dainą, kuri ir pavertė jį i mano, rasi, uoliausią, nes jau politiską, prieša. Ne tik toji nelaimingoji daina, bet ir J. Mikšo dar betaktiškesnis Biblijos su “Witolorauda” palyginimas, kun. Baronui da-

vė progą viešai prieš Ausrą vesti kovą ir, nors iš dalies, prisidėti prie jos žlugimo. Jau tuomet — kaip iš jo straipsnio “Czy Kościół katolicki wynaradowiał litwinów?” — prieš mane apgarsinto, matoma pasirodė jame, iš paeigos tyrame lietuvių, ne menkas lenkomanas, kuriam, kaip ir kitiems senesniosios kartos mūsų kunigams, daug svarbesniu rodėsi su lenkais bičiuliavimas, negu lietuvių ir žmonių gerovės gynimas ir jos sąmoniškas aukštytyn kėlimas” (Gabijs, 2-3).

Basanavičius čia suplakė i vieną du faktus — Baranausko laišką Aušrai ir repliką i jo straipsnius rusų spaudoje. Laiško Basanavičius nematė ir mirė jo pilno teksto neskaitys, nebent šališkai informuotas apie jo turinį J. Šliūpo, tuometinio redaktoriaus. Bet Basanavičius labai gerai žinojo, kas rašė (nors ir ne savo pavarde) repliką i jo užsipuolimus prieš katalikybę priešė (rusų) spaudoje. Kai tie užsipuolimai buvo pradėti spausdinti. Aušra juk buvo dar nepasirodžiusi. Kodėl tad šį antrąjį faktą Basanavičius priplakė prie Aušros, prie anos “nelaimingos dainos” ir “Mikšo paly-

ginimo”? Kodėl sudarė įspūdį tarsi ir tą straipsnį lenkų spaudoje Baranauskas rašė tik Aušrai sužlugdyti?

Dar buvo nepaskelbti Baranausko dienoraščiai, laiškai ir visa kūryba, o štai lyg iš katedros prabilęs “tautos patriarchas”, apšaukė dainių Aušros priešu ir lenkomanu. To užtekto, kad žavesys Baranausku staiga susvyruotų ir jo asmuo pasidarytų nebeprimtinamas. Basanavičius kaltinimai prigijo ir tolydžio buvo kartojami be komentarų arba su savais pasipiktinimais. Reikėjo dar J. Tumo “atradimo”, kurį jis paskelbė šio dainiaus biografijoje 1924 metais: esą, greičiausiai Baranauskas buvęs autorius anoniminio “Zemaičių kunigo paskutinio pamokslų”, atspausdo Prūsiose trim leidimais (paskutinis 1899), kuriame reiškiamas džiaugsmas, kad “Viešpats Dievas Lietuvą nuo prązuos išgelbėjo, apšvietė, palaimino ir gausiomis dovanomis bei lockomis apipylė per Lenkus”. Tumas nesigilino, ar šis pamokslas turi ką bendra su Baranausko stiliumi ir kalba; tai padarė po 40 metų R. Mikšytė, analizavusi Baranausko kūrybą, ir jai “Šio rašinio (pamokslų) stilius ir kalba to nerodo” (A. B. Raštai I, 25), atseit — nerodo, kad Baranauskas būtų buvęs autorius.

Nekritiškai kartojami tie patys priekaištai

Nežiūrint to, ligi dabar kartojama, ką Basanavičius paskelbė Gabijoje, ir ką, per neapdairumą, buvo priskyręs šiam dainiui Tumas. Štai pora pavyzdžių — vienas iš tremties vadovėlių, antras iš Lietuvos. “Nuo tautinio judėjimo Baranauskas laikėsi nuošaliai. Tam judėjimui jis buvo net nepalankus. Sužinojęs apie Aušros išėjimą, Baranauskas tą žygį net

Vyskupas Antanas Baranauskas

pasmerkė, laikydamas jį lietuvių — lenkų vienybės santykių ardyumu. Ir dėl to pasidarė aušrininkų priešu” (D. Velička, Lietuvių literatūra II, Chicago 1960, 305). “I senatvę ir pats pasekė sulenkėjusių ponų Praniauskių pėdomis ir apšaukė aušrininkus litvomanais, lenkų — lietuvių vienybės ardytojais. Apšaukė niekadejais tuos, kurie pasiryžo prikelti iš ilgo miego savo tautą, atgaivinti jos kalbą ir seną kultūrą” (A. Vienuolis, op. cit. 1962, 346-47).

Užuot nurodę šaltinius, kur ir kada Baranauskas “apšaukė” aušrininkus litvomanais ar pats tapo lenkomanu, kartoją šiuos teiginius net literatūros istorikai. Vienintelis, švelniausias (sic!) pateisinimas buvo šis: Baranauskas galėjęs “lūžti”, tik nežinia kodėl, ar dėl prieštaraujančios prigimties, ar nusivylęs jaunesniąją generaciją, ar paveiktas senatvės, o gal naujos padėties, tapęs vyskupu. “A. Baranauskas, tapęs aukštu dvasininku, prisigėrė bajoriškos dvasios, nutolo nuo liaudies ir jos kultūros, atitrūko ir nuo lietuvių literatūros” (Liet. literatūros istorijos chrestomatija, Vilnius 1957, 449).

Pastaruoju teigimu, kad Baranauskas nutolęs nuo liaudies ir jos kultūros, skelbiama dar viena akivaizdi netiesa. Baranauskas išaugo iš liaudies ir visa jo kūryba tapo liaudies dainuojama bei giedama. Jis pirmasis ištyrė liaudies tarmes ir jas suklasifikavo. Jo lietuviškumas buvo ir liko pirmon eilėn liudinis, kaip Daukšos, Giedraičių, Valančiaus, jis, vienas iš nedaugelio, ėmėsi tą liaudinę kultūrą kelti i aukštesnę — inteligentinę pakopą. Kėlė nepažeidamas sudėtinio liaudies tautiškurmo elemento krikščioniškumo, priešingai — jį net pabrėždamas.

Lūžis palietė ne Baranauską, o aušrininkus

Su kitokiom nuotaikom atėjo Basanavičius ir Šliūpas, o vėliau ir Kudirka. Jų tautiškumas perėjo i inteligentinę plotmę ir prasilenkė su liaudinės kultūros turiniu. Basanavičiaus turinys buvo romantiškai senoviškas, pagoniškas — nerealus, nebeatkuriamas. Pas Šliūpą ir Kudirką — naujoviškas ir realus.

(Nukelta i 4 pusl.)

A. Baranausko santykiai su aušrininkais

(Atkelta iš 3 pusl.)

bet atmiestas rusų nihilizmas bei lenkų pozityvizmą, liaudžiai svetimas.

Kalbėti apie Baranausko lūžį nėra medžiagos nei psichologinė, bei tautinė prasme. Tuo tarpu labai akivaizdus lūžinis anų trijų vyrų persisvėrimas antikrikščioniškon ir tautos kamienui — liaudžiai svetimon pusėn. Šie trys, savo draugų Maskvos-Petrapilio ir Varšuvos studentų remiami, pradėjo mūsų tautoje pasaulėžiūrinį visuomeninį, vėliau ir politinį skilimą į sroves, švelniai vadinamą diferenciacija.

Diferenciacija buvo neišvengiama, turint galvoj stiprias artimųjų kaimynų įtakas mūsų besimokančiam jaunimui. Tai suvokė ir Baranauskas, tik nematė iš to Lietuvai naudos. „Pasikalbėjime su Lietuva“ jau 1859 m. jis pramatė romantizmo ir pozityvizmo proveržas, tik nenuėjus radikalizmo ir tokios „bedievytės“, kokią ateis skelbti J. Šliūpas, ypač tokiu laiku, kai religija buvo didžioji atrama, ginant lietuviškumą prieš rusifikaciją. Baranauskas tikėjo, kad Lietuva stipriausiai išliks bažnyčioje (plg. poemos 47 eilutė). Taip galvojo ne jis vienas. V. Pietaris rašė Šliūpui: „Mūsų tauta dievota. Platinant joje bedievytę, reikia užgauti jausmus beveik visos tautos. Mūsų šalyje (krašte) tikėjimo negali atskirti nuo lietuvių ir Vice versa. Griaudamas vieną, sunaikinsi kitą“ (laiškas vėliau atspaus-tas Apšvietoj 1895, N 14-15). Rašė panašiai ir Silv. Gimžauskas, poetas-knygnešys, pats aušrininkas, savo specialiaame leidinyje „Priesauszris“ (Krokuva, 1886).

Šliūpas nebuvo įtikintas saviškių. Daugiau tikėjo svetimiesiems, skelbusiems, jog religija — progreso ir artėjančios socialinės revoliucijos stabdis. Dėl šio tikėjimo jis sužlugdė Aušrą ir, išvykęs Amerikon, tęsė toliau kovą, apie kurią Maironis rašė: „Dr. J. Šliūpas savo radikaliu ir bedieviškais raštais neužilgo čia sukėlė prieš save didžiausius ginčus ir milžiniškai prisidėjo prie suirimo vienybės tarp lietuvių amerikiečių“ (Lietuvos istorija, Petrapilis 1906, 251).

Basanavičius, anksčiau palikęs Lietuvą ir išsikūrus Bulgarijoje, gilinasi į filologiją, folklorą, archeologiją, ieškodamas lietuvių kilmės ir senosios kultūros pėdsakų. Savo pažiūras dėl krikščionybės pakartoją Šliūpo redaguotoje Apšvietoje (1892), o tai, kas jo buvo rašyta rusų spaudoje, P. Vileišis išvertė ir išleido atskira knygele Lenkai Lietuvoje (1903). Basanavičius nusistatymas dėl krikščionybės santykio su lietuvių nepasikeitė nei po 25 metų, kai grįžo į Lietuvą. Lygiai jis neatleido ir savo buvusiam oponentui A. Baranauskui, gynusiam krikščionybę kaip lietuvių „sąjungininkę“. Tokia sąjunga Basanavičiui atrodė unija su lenkybe.

Vispusis aušrinio „atgimimo“ koncepcija

Basanavičiaus elgesys, apšaukiant Baranauską lenkomanu, neturi kitų pateisinamų motyvų, kaip minėta pažiūra: kas laikosi „iš lenkų atneštos“ katalikybės ir ją gina, tas turi būti lenkomanas. Ar ne dėl šios pažiūros aušrinis sąjūdis tapo „tautos atgimimu“ ir Basanavičius — tautos patriarchu. Patriarcho akimis, tauta buvo gyva, kol atėjo krikščionybė ir ją numarino, o štai mes, aušrininkai, ją atgimdėm. „Tautos atgimimas“ pasidarė koncepcija, klaidinanti ir klastojanti istorinę tikrovę, be to, neįtikėtina pretenzinga. Ji

Antano Baranausko vyskupavimo metais buvęs Seinų vyskupijos katedra Seinuose. Joje il-sisi ir žemiškieji rašytojo palaikai.

nubraukia visa tai, kas parengė mažvydinį lietuviškąjį pasireiškimą, nurašo Merklio Giedraičio ir Daukšos išliuotą žemaičių tautinį sąjūdį, vėliau pratestą Juozo Arnulfo Giedraičio, užmerkia akis prieš Valančių ir pastumia iš kelio Baranauską. Kas tada lieka — tik Aušra su jos kūrėjais ir visi, kurie ją laikė vieninteliu tautos gyvybės šaltiniu?

Betgi Aušra buvo tik trijų metų kūdikis. Tiek ji tegyveno! Graži, kaip visi kūdikiai, gimę iš savo tautos kraujo, nors kartais ir apsi-seilėję (turint galvoj Šliūpo toną), bet ar dėl to reikia nurašyti milžinišką tautinio judėjimo bei sąmonėjimo istoriją ir išbraukti vardus su neapskaičiuojamai didesniais nuopelnais.

Ačiū Dievui, kad tauta neskuba nubraukti nei „lenkomaną“ Baranauską. „Jo kūrybinis palikimas neprarado išliekamos vertės. Kartų kartoms skiepijusi tėvynės ir laisvės meilę, ir šiandien išlaikiusi savo poetinį žavesį poema Anykščių šilelis, plačiai už gimtojo krašto ribų žinomi kalbiniai darbai Antano Baranausko vardą tvirtai įrašė į lietuvių literatūros ir kalbos istoriją“ (R. Mikšytė, op. cit. 26).

* Basanavičius rašė prakalbą dail. A. Jaroševičiaus Lietuvių Kryžiams (1912), įrodinėdamas, kad pagoniškoje kultūroje buvo ankapiniai stulpai, kuriuos kunigai apkaisė šventaisiais ir pakeitė jų formą bei paskirtį. Prakalbos išvada buvo ši: „Įvedus Lietuvoje krikščionystę, kada fanatikai emė persekioti vislab, kas buvo pagoniška ir tautiška — turėjo žlugti ir žmonų dvasios kultūra. Mūsų krašto kultūrą galutinai pragaishno krikščionystės su visokiomis pasekmėmis įvedimas“. Kauniškė Vienybė (1912, Nr. 47), atsiliepdama, pastebėjo: „Kadangi Basanavičius tiems savo tvirtinimams paremti nepriveda tikrų prirodymų, tai paliekame patiems skaitytojams spręsti kieno čia didesnis fanatizmas“. Į tai reagavo Basanavičius Viltėje (N 44), kartodamas savo teigimus. Tada atsiliepė Jakštas Draugijoje (N 72), J. Totoraitis Vadove (N 53), P. K. Viltėje (N 144). Savo kritikams Basanavičius atsakė atskiru leidiniu Iš krikščionijos santykių su senovės lietuvių tikyba ir kultūra (1913). Jis pradėjo nuo pirminės krikščionijos: ji visur grovusi pagoniškas kultūras, tad ar kitaip ji elgėsi Lietuvoje? Į tai vėl atsiliepė Jakštas Draugijoje (N 77-78), Totoraitis Vadove (N 63), Pr. Dovydaitis Ateityje (N 8, 9, 11), įrodydami, kad Basanavičius naudojo savo teigimams nekritiškus, menkos mokslinės vertės autorius. Krikščionybė išsaugojusi didelius senųjų kultūrų lobius, o Lietuvoje nebuvo ko saugoti juoba naikinti, nes primityvi pagonybė neturėjo šventyklų, nei meno. — Kaip kitos romantinės Basanavičiaus tezės (dėl lietuvių kilmės), taip ir ši (dėl aukštos pagoniškos kultūros) neatlaikė mokslinės kritikos ir buvo užmirštos.

Iš atsiminimų apie šviesųjį Mykolą Vaitkų

(Atkelta iš 3 pusl.)

tarė parodyti Jakštui. Galėjo būti vertimo klausimas, bet ir gal pasaulėžiūrinis — kaip žinom, Ril-kė atstovauja ne dogmatinei, bet poetiškai suprastai katalikybei, kur Marija ne tiek kelinama į dangų, kiek „traukiama“ žemėn. Jakšto durų skambutį sukau virpančia širdim, kaip ir daugelis kitų (ne vien tik A. Venclova, kaip rašo savo atsiminimuose „Jaunystės atrodymas“). Jakštas, labai greitai atėjęs ir, rankraštį per centimetrą kitą prie akių laikydamas, dėmesingai peržiūrėjęs, jį liepė palikti, kad galėtų arčiau su juo susipažinti. Deja, šio kūrinio vertimo likimas niekad nebepaaiškėjo, kaip lygiai ir Šilerio baladžių, kurios taip ir dingio grėsmingų dienų sukuriuose. (Laimė, jos beveik visos buvo atspausintos periodiniuose leidiniuose, ypač „Ateities spinduliuose“).

Štai ir lemtingųjų 1944 metų vasara. Traukiantis į vakarus, likimas su kan. Vaitkum suveda prie Nemuno, Skirsnemunėje. Kartu dalyvaujame arkivyskupo Skvirecko išleistuvių pietuose, lyg kokio paskutinio vakariene (bent savo žemėje). Ūkanota ir neaiški valanda lyg kiek prasi-blaivo, švysteli lyg saulės spindulys. O po to — neaiški ir miglota diena ir ateitis.

— Jei nepersekisim už Vyslos, būsim visi susemti, — sako prof. A. Lėvanas, taip pat linkūvis, šiaurietis, tokiu pesimistišku, bet ir tvirtu tonu, kaip tik gerai įsitikinęs profesorius, rodos, tegali pasakyti. Kažkaip nejauku, lyg šiurpas ima. O Nemunas sau plaukia.

— O ką Jūs manot, kanau-ninke? — klausiu mieląjį Vaitkų.

— Ką gi, — sako jis, lyg šiek tiek ryžtingiau, bet ir liūdnokai — reikia trauktis, kaip bus, taip.

— Ir žūriu, kaip jis rūpestingai dėlioja būtiniausių kelionei daiktus ir nedidelį lagaminėlį, kad nereikėtų kur pakelę išmesti dėl svorio, jei tektų ir pasinešti kurį laiką.

Tremtyje Mykolas Vaitkus pateko arčiau į Austrijos pasienį, o mes kiti susiradom prieglobstį Alguvo, Alpių papėdėse. Vėl iš lėto ritos metas po meto, dabar jau UNNROS prieglobstyje. Laiko buvo į valias, buvo galima rašyti eiles ir daryti poetinius eksperimentus. Jų kaip tik nemažai padarė Mykolas Vaitkus, net pargarsėdamas naujų rimų išradin-gumu, pradinio ir galinio žodžio sąskambio išieškojimu, kas iš tiesų nauja ir kuo ir pats iš dalies užsikrėčiau. Sulaukusiam 65 metų amžiaus kan. Mykolui nu-siūniau sveikindamas šias eiles:

Dar saulę vejuosi — toli vakaruose Nuskendo ji marių gėlmėsin: jos gaudą Dar neša man spindulio rąsą — tą dažą, tą grožį, kurs dievišką burtą atvėžia...

Bet veikia — brėkšmė jau šviesos nebeteikia: Užplūsta tamsa pragaistingaisiais gūsiiais Man sielą, verdenėm užliedama gėlą, Jog minges ją ryto telaukui — vien ryto augsinio...

Sią nykią tamsos naktį saulei išlikęs, Vėl grįšiu susyt su ja mylimu ryšiu, Kaip kūdikis, kai jo gyvybei vien budi Jo motina, galinti meilės jam duoti.

Pro simbolinį šydą eilėraščio pagrindinė mintis gal ir nėra taip lengvai išskaitoma, nors ir nu-jaučiamas ryšys su nušvitusios dulkės poeto siekimais. Daugiau čia atsispindi ana pokario būse-na, kurią išgyveno tėvynės nete-kęs. Naujesnis betgi čia daiktas

Kan. Mykolas Vaitkus literatūrinėje iškilmėje 1969 m. spalio mėn. 11 d. Chicagoje, kada jam buvo įteikta 1968 metų Rašytojų draugijos premija už atsiminimų tomą „Nepriklausomybės saulė“. Iš kairės į dešinę: solistė Valentina Kojienė, laureatas kan. Mykolas Vaitkus ir šio straipsnio autorius poetas - rašytojas prof. Alfonsas Šešplaukis — Tyruolis.

su viršum mėnuo, kai rimtokai tuviškos tradicijos, vis nepamirš-davo pasveikinti vardo dienos progą. Bet kartą, prieš ketvertą metų, lyg ir pasivėlinęs, rašė: „Mielasis Bičiuli Alfonsai! Kaip žaibas man plykstelėjo: juk rytoj Jūsų brangios vardinės! Tad tuoj čiupau atvirutę, parašiau šir-nojęs, kad amžinybėn palydėta žmona, su kuria dar aną vasarą ji buvom aplanke, rašė: melsiuos už abudu iki savo gyvenimo pa-baigos. O braizvas vis būdavo toks mielas, lygus, nuosaikus, harmo-ningas: grožio siekti ir ieškoti, at-rodė, buvo įgimta. Tik paskuti-niu metu kiek labiau suvirpėda-vo, bet dar vis nebuvo pakirstas tokio aukšto amžiaus, kaip atsi-tinka su kitais. Laikydamsis lie-

(Nukelta į 5 pusl.)

not just
saving
but
earning
at the highest legal rate

6% Yearly
CERTIFICATE ACCOUNTS
\$5,000 Or More — 2 Year Maturity

YIELD INCREASED TO 6.18%
on interest accumulated for 1 year
INTEREST COMPOUNDED DAILY

5 3/4% Yearly
CERTIFICATE ACCOUNTS
\$1,000 or more — 1 Year Maturity

YIELD INCREASES TO 5.92%
on interest accumulated for 1 year
INTEREST COMPOUNDED DAILY

PLUS: Deposits received by the 10th. of the month earn interest from the 1st, if the funds remain on deposit to the end of the interest period. Deposits after the 10th of the month earn from date of receipt.

AND: On Passbook accounts, interest paid to day of withdrawal.

5 1/4% Yearly
CERTIFICATE ACCOUNTS
\$1,000 or more — 3 Months to less than 1 year Maturity

YIELD INCREASES TO 5.39%
on interest accumulated for 1 year
INTEREST COMPOUNDED DAILY

5% Yearly
PASSBOOK SAVINGS
Add to or withdraw anytime

YIELD INCREASES TO 5.13%
on interest accumulated for 1 year
INTEREST COMPOUNDED DAILY

**STANDARD
FEDERAL
SAVINGS**

AND LOAN ASSOCIATION
4192 ARCHER AVENUE AT SACRAMENTO/CHICAGO, ILLINOIS

HOURS
MON., TUES., THURS., FRI.
9 A.M. TO 8 P.M.
SAT. 9 A.M. — 12 NOON
WEDNESDAY
NO BUSINESS TRANSACTED

PHONE 847-1140

HIGH RATES

5% For Annum
PAID QUARTERLY
—AT—
Passbook Accounts

5 3/4%
For Annum
\$1000 or more
Certificates
1 year min.

**BRIGHTON
SAVINGS & LOAN ASS'N**
HIGHEST RESERVES

4071 Archer Avenue
(West of California Ave.)

Chicago, Ill. 60632

TEL — LA 3 - 8248

5 1/2%
For Annum
Investment
Bonus
Certificates

DAUGYBĖ LIETUVOS MIEŠT-
LIŲ aprašoma dr. J. Vaišnoros,
MIC, knygoje:

“Marijos garbinimas
Lietuvoje”

Knyga nėra tik teologinė, ji dėl įdomių vietovių aprašymo ir dėl jos gausios istorinės medžiagos tinka pasiekti kitiems lietuviams, besilaukiantiems Lietuvos istoriją ar vietovėmis. Knyga didelio formato 446 psl. — Kaina tik \$3.00 Galima įsigyti „Drauge“.

JEIGU JUMS REIKIA
GRAŽIŲ VIZITINIŲ KORTELIŲ,
kreipkitės į „Draugą“, kuris spaus-dina tokius dalykėlius gražiai, grei-tai ir prieinama kaina.

DRAUGAS
4545 West 63rd Street
CHICAGO, ILLINOIS 60629

Kai kurie šiemetiniai apibendrinimai

M. Dobužinskio parodos Kultūros židiny, Brooklyne, proga

K. ŽOROMSKIS

Gegužės 26 d. New Yorko lietuvių Kultūros židinyje buvo surengta M. Dobužinskio darbų paroda. Ko gerio ji bus, tur būt, pasakutinė šioje sezonoje?

Parodos proga reikėtų pridėti, kad ir naujiems Kultūros židinio pastatams jau dedami pabaigtųjų vainikai. Reikėtų manyti, kad ateinantis sezonas jau prasidės naujuose parodų reikalui labiau pritaikintuose pastatuose. Tik ar naujas namas pakeis bendrijos veidą ir veidus? Prašykime Dievo, kad taip atsitiktų, kad pletikai, pavydas, įtarinėjimai ir ne teisingi sprendimai pranyktų. Ateitis parodys, ar mes ir toliau norime tik "veikti", ar ir aukštesnę kultūrą ugdyti?

Kažkaip, atrodo, kad dar vis išsigastame balso iš apacių, o ne visada įstengiame matyti, kas yra viršuje, kas yra aukščiau apacių. Pats būdamas dailininkas, daugiausia ir teliesiu tik parodas arba įvykius, susijusius su menu.

Paskutinį sakinį berašant, New York Times radijas pranešė, kad Italijoje nuo širdies mirė Jacques Lipchitzas... Gimęs Druskininkuose, kur, vaiku būdamas, matydavęs po Druskininkus vaikščiojantį M. K. Čiurlionį. Anot jo paties vieno laiško Aleksui Rannitui, vaikas Chaimukas Jokubelis Lipchitzas taip pavydėdavęs Čiurlionii dailininko vardo, kad pats, net prieš tėvo valią, nusprendė pasidaryti dailininku.

Tai gi jam pirmiausiai ir lenkiu galvą!

Ir ne vien todėl, kad įsiai pažinojo Čiurlionį. Ir visai ne dėl to, kad vaikystėje Čiurlionii pavydėjo... Lenkiu galvą dėl to, kad mirė žmogus, kuris save vadino lietuviu ir pasiekė (labai pelnytai!) tarptautinio garso.

Vakar atidarytoji šia Kultūros židiny M. Dobužinskio paroda taip pat yra pomirtinė, taip pat tarptautinio lygio. (Visi eksponatai priklauso dailininko sūnui Vs. Dobužinskiui). Tai ne tik senosios inteligentijos palikuonis, bet ir piešėjas meistras Par Excellence.

Apie M. Dobužinskį jau yra daug parašyta, tad ką nors nežinomo pridėti būtų beveik neįmanoma. Tai nepaprasto talento piešėjas: su visa galima perfekcija ir meistriškumu. Iš jo piešimo laisvumo reikėtų tik pasi mokinti, net labai pavydėti. Tai žmogus, kuris įeina ne tik į lietuvių, bet ir į rusų modernistų istoriją (kartu su Kazimiru Malevičium, Gončarova ir kitais suprimatistais). Jis su šia grupe Petrapilyje gyveno jauno dailininko dienas, buvo glaudžioje draugystėje su Mir Iskustva ir tos grupės organizatoriumi, dailininku ir meno kritiku Benoit. Dobužinskis ir buvo tas, kuris šiai grupei pristatė ir rekomendavo M. K. Čiurlionį. Tokiu būdu, ne tik Dobužinskis, bet ir Čiurlionis liko įrašyti į tos grupės istoriją, į apie šią grupę leidžiamus veikalus.

Dobužinskis laimėjo didžiausius rezultatus piešime ir teatro dekoracijose. Dėl šios savo kūrybos krypties jis ir pateko į tarptautines institucijas, į New York Metropolitan operą etc. (Tiek tik truputį gaila, kad šitai talentingas žmogus turėjo savo meną atiduoti teatrui, o ne laisvam menui).

Su Dobužinskiu tarytum prasideda ir užsibaigia mūsų moderniosios meno mokyklos pirmoji generacija: Dobužinskis, Čiurlionis, Škėrius ir Petras Kalpokas. Dobužinskio gyvenimas lyg visus įjėmina: jis beveik pirms pradėjo ir beveik paskutinis numirė. Išimtis čia būtų dar bepasilikeš Adomas Varnas.

Kalbant apie kitas kultūros židiny šioje sezono buvusias parodas, reikėtų paminėti dar dvi, kurios, kaip vilties duodančios švieselės, išsiskyrė nuo mėgstamųjų kasdienybės. Tai prieš Kalėdas įvykusi New Yorko Lietuvių dailininkų sąjungos paroda ir neseniai buvusi trijų "užsieniečių": Kelečiaus iš Chicago su Minkūnais iš Kanados. Visos kitos buvo maža ką gero ir naujo beždandčios. Reikėtų tik išskirti vieną viltingą pažadą: Jaunųjų talentų parodą. Ogi už vis labiausiai slegia tai, kad New Yorko Kultūros židiny visomis įjėomis vėžiasi užvaldyti sekmadieniniai meno mėgėjai, kurie žūt būt nusistatę save pasivadinti dailininkais. Lyg juos be galo žavėtų dailininko titulas! Taip, tai yra titulas. Ir... jį tegalima įsigyti tik išėjus tam reikalui skirtą moks-lą arba bent parodant reikalingo profesinio subrendimo. Visais kiais atvejais jie tėra tik meno mėgėjai.

Bet kas darosi?! Ir tik tu pabandyk juos kitaip pavadinti! E-hė; O-hol... Pasigirsta šauksmai per visą Brooklyną ir dar per Verezano tiltą iki pat New Jersey, net iki Jokubo Suko radijo... (Ko gero galvoja, kad kas nors to bijo?)

Bet viso to rezultatai, kaip atrodo, yra neblogi: į vieno tokio mėgėjo parodą "garbintojai" net nebesutylpo į senąsias Kultūros židinio patalpas. Buvo sakoma (ir "Darbininke" rašoma), jog išgarduota pusė parodos. O vėl, ką tik dabar, tikro profesionalo M. Dobužinskio parodoje per visą vakarą vargu ar pasirodė pen-

klasdešimt veidų... Dailininkų sąjungos paroda tepardavė tik tals paveikslukus, Kelečiaus — Minkūnų, rodos, taip pat tik tris...

Ne! Jokiu būdu čia ne pinigų klausimas! Jokiu būdu! Čia yra kažkas bauraus, kažkas dar daugiau. Tai daug daugiau negu nesiorientavimas... Sakytiau, tai dvasinė tinginystė, gal net savęs "pervertinimo" vergija.

Taip, galima ir "nesuprasti" ir "nežinoti", bet... užsispirti "nesuprasti" ir "nežinoti" — jau yra vergija. Tai nepakentimas to, kuris bent per colį pakilo. Va, ir šandie prie pat bažnyčios vartų viena tokia, kad ir kaip ją gerbiu kaip didelę veikėją, emė ir pasakė:

— Tai, kai darote tokius dalykus, kurių mes nesuprantame, eikite pas svetimus. Mes savų pri-siauginsime...

— Negi iš tų, kurie, į pensiją išeidami, susimano dažais dar ko-kį kvailą dolerį pasivogti... — nebeiškenčia.

Tai gi... Sulig Jurgio ir kepurė... Po šitokių deimantinių variacijų kartais žmogus suglumi ir imi galvoti: — Ar mes jau pagaliau subrendę, ar dar ne. Menas juk nėra sekmadieninių laisvalaikio iš-dava, o kieto ir sistemingo darbo rezultatas. Kuris, laisvalaikio pa-ėmęs dažų, nežinodamas netgi kaip, pateptojai ir suranda juo tikinčios "publikos" — tai ir ta publika tokia. Jis nekaltas! Tokio "dailininko" kaltinti negalima: jis surado savo publiką...

Viso to akivaizdoje, pasižiūrėjus į naujuosius Kultūros židinio (tur būt, į Jaunimo centro Chicagoje) pastatus, lyg norėtusi pašaukti jaunesniosios generacijos inteligentiją iš užsidarymo: — Gal pajudėk jaunesnioji generacija? Žinau, tu esi! Ir žinau, kad tu su platesnio vaizdo apimtimi... O to platesnio vaizdo mūsųose ir tu pasigendi... Ir ne vien mene. "Air pollution" visiemis kenkia. Tipingas to pavyzdys — prieš pora dienų po ranka papuolusi "Laisvoji Lietuva" su Antanu Rūkštele. Šneka, lyg jiems priklausytų Fraternitas Lithuania ir dailininkų pamokymo teisės. Manytiau, kad visai ne Rūkštelės reikalas mūsų dailininkams "suteikti" arba "nesuteikti" profesūras?

Dailininkas Varnelis, kiek žinau, jau šėsti metai dėsto meną Chicago miesto kolegijoje assoc. profesoriaus titulu. Neteko girdėti, kad Rūkštelė kur nors būtų profesorius panašioje pozicijoje. Argi šita ir būtų to Rūkštelės pykčio priežastis?

Lietuvos Mokslų akademijos darbu A serijos 1972 metų 2 tome atspausdinta Alg. Matulevičiaus studija "1709—1711 m. maras Prūsijos karalystės Lietuvos provincijoje ir jo padariniai", 17 puslapių liet. teksto rusiška ir angliška santraukos. Mokslininkai parašytajame straipsnyje jaunas istorikas nagrinėja, kiek lietuvių išmirė maru Prūsijos valstybės Lietuvos provincijoje ir jos apskrityse. Pasiškinta, kad tasai pocias neapima visos Mažosios Lietuvos, kurios teritorija pagal etnines ribas siekusi plačiau. Deja, tiksloms išvadoms padaryti trūkstą statistikos iš daugiausia nuo maro nukentėjusių apkrėčių. Apytikliai skaičiuojama, kad Lietuvos provincijoje ir žemėse, kuriose lietuvių sudarė daugumą, išmirė 188,000, o visoje Mažojoje Lietuvoje (maždaug 17,850 kv. km.) maždaug 214,000 gyventojų. Visuose Rypprūsijoje buvo maru išmirė apie 270,000 žmonių, t. y. apie 39 proc. Smarkiausiai maras siautėjo 1710 metais Joruties, Ragainės ir Telžės apskrityse. Lietuvos provincijoje apie 9000 ūkių liko tušti. Vietovardžiai rašomi lietuviškai, kai kur skliausteliuose duodant buvusių vokiškų ir dabartinių rusiškų arba lenkiškų vardus. Duotos 4 statistinės lentelės.

(i. gbt.)

M. Dobužinskis

Lietuviškoji koplytėlė

Apie lietuvių tautos ribas Prūsijoje

Po daugelio metų tylos Lietuvoje pasirodė vertinga studija "Dėl lietuvių Prūsijoje pietinės ribos XVIII a. pradžioje". Ją parašė jaunas istorikas Algirdas Matulevičius ir paskelbė Mokslų akademijos darbu A serijos 1972 metų I tome. Atspaudai neseniai gauti. Peržvelgęs ligšiolinę literatūrą, autorius detalai nusakė A. Bezenbergerio ir M. Toeppen'o išvestą lietuvių kalbos ribą, kaip svarbiausią etninės priklausomybės požymį. Panagrinėtos ir toponimikos metodu išvestosios ribos, o taip pat tautinės architektūros paplitimas praėjusiose šimtmečiuose. Savo išvadose autorius rašo, kad "Mažosios Lietuvos savoka esanti platesnė už seniau Vokietijoje naudotąją Prūsijos Lietuvos savoką. Kompaktinė masė lietuvių buvo išplitę bent jau iki Žuvininkų, Karaliaučiaus, Friedlando, Angerburgo, Dūbininkų. Kondensuota Matulevičiaus studija turi 18 p. lietuviško teksto ir trumpas rusų ir anglų kalbų santraukas. Žemėlapių nėra. Didžioji tos teritorijos dalis yra prijungta prie Sov. Rusijos.

(i. gbt.)

Maro padariniai Mažojoje Lietuvoje

(i. gbt.)

Iš atsiminimų apie Mykolą Vaitkų

(Atkelta iš 4 pusl.)

ypač kad tą dovaną pateikėte mums kaip tik Velykoms. Ir aš visa širdim dėkoju už tą nepaprastą velykaitį. Te gerasis Dievas Jums gausiai atlyginat! Bet po dviejų savaitių vėl rašė: "Pasenau, atmintis susilpnėjo. Bijau, begu esu Jums padėkojęs už mielą dovaną "Nemariją žemę", vertingą dovaną. Jei ne, tai dabar nuosirdžiai dėkoju. Te gerasis Dievas Jums padeda dar ir daugiau pateikti mums tokių dovanų". Be abejo, mielasis rūpestis jau buvo susijęs su didėjančios sklerozės žymėmis. Bet kaip toli dar buvo sėkusi ta pati atmintis į praeitį, kai jau dabartis emė blankti.

Ir taip išbėgo gražus ilgas amžius, išbėro saulės laikrodžio smėlis ir atsiskleidė amžinybės vartai. Ir jau to mielo, brangaus ir neužmirštamo veido niekad nebematysim paties nušvitusios dulkės Poeto žodžiais:

Niekados, niekados nebišvysim Tavęs...

Niekados! niekados! Koks tas žodis gilus! Pragyvensim dienų vargingųjų eiles, Ir amželis prabėgs — nebišvysim Tavęs...

SPECIALIAI I LIETUVĄ

Pilnai Apmokėta Nemokamas Pristatymas Pilnai garantuota

SPECIAL 1 \$77.00
10 sv. grynų kaulinių taukų
10 sv. kvietinių miltų
10 sv. ryžių
10 sv. cukraus

ECONOMY PARCEL \$45.00
7 sv. kvietinių miltų
4 1/2 sv. ryžių
4 1/2 sv. cukraus
2 1/2 sv. makaronų
1 1/2 sv. maišytų vaisių

SPECIAL 5 \$48.00
5 sv. grynų kaulinių taukų
5 sv. ryžių
5 sv. cukraus
5 sv. kvietinių miltų

10 SKARELIŲ \$60.00
5 Vilnonės skarelės, didelės ar mažos gėlės arba turkiškais raštais ir
5 šilkinės skarelės
ORO PASTŲ \$69.70

5 VILNONES SKARELES \$46.00
didelės ar mažos gėlės arba turkiškais raštais
ORO PASTŲ \$55.00

5 VILNONES SKARELES su kutais aplink \$54.00
ORO PASTŲ \$63.00

DIRBTINIO KAILIO PALTAS \$115.00
Geriausią vertę Didžiausias pasirinkimas

DAUG KITŲ PUTKIŲ DAIKTŲ

REIKALAUKITE MŪSŲ NEMOKAMO ILLUSTRUOTO KATALOGO

Užsakykite dabar. Užsakykite tik per

INTERTRADE EXPRESS CORP.

125 East 23rd Street
Penktas aukštas
New York, N.Y. 10010
Tel. — 982-1530

LABAI SVARBU Vartoti rūbai svečiams iš USSR

Reikalaukite mūsų specialių biuletenių

MES TURIM 24 METŲ PATYRIMĄ SIAME BIZNYJE IR TAIP PAT TURIM TUKSTANTŲ PATENKINTŲ KLIENTŲ.

American Travel Service Bureau, vadovaujamas Walter Rask-Rasčiausko, organizuoja turistines ekskursijas į Lietuvą. Jo ekskursijos tvarkingai suorganizuotos ir vyksta sklandžiai. Visos grupės turi patyrusius patyrovus. Ekskursijų maršrutas sekantis:

6 DIENOS LIETUVOJE

5 DIENOS VILNIUJE (įskaitant 1/2 dienos kelionę į TRAKUS) 1 DIENA KAUNE, 5 DIENOS TALLINNE (Estijoje).

DAR YRA VIETŲ SEKANČIOSE EKSKURSIJOSE:

Nr. 7	Liepos mėn. 19 d.	14 dienų kelionė
IS CHICAGOS	— 897.00	IS NEW YORKO — 797.00
Nr. 9	Rugpjūčio mėn. 13 d.	21 diena (su Roma)
IS CHICAGOS	— \$1012.00	
Nr. 10	Rugpjūčio mėn. 22 d.	14 dienų kelionė
IS CHICAGOS	— \$872.00	IS NEW YORKO — 772.00
Nr. 11	Spalio mėn. 1 d.	15 dienų kelionė
IS CHICAGOS	— \$782.00	IS NEW YORKO — 682.00
Nr. 12	Gruodžio mėn. 19 d.	14 dienų kelionė
IS CHICAGOS	— \$787.00	IS NEW YORKO — 687.00

Prašome pasirinkti Jums tinkamiausią kelionės datą ir registruotis, nes dalyvių skaičius grupėse ribotas. Įmokėjimas asmeniui \$100.00 Paskelbtos kainos — gyvenant dviese kambaryje; atskiras kambarys — \$85.00 papildomo mokesčio, o ekskursijose su Roma — \$100.00 papildomo mokesčio.

ALL AIR FARES SUBJECT TO CHANGE AND/OR GOVERNMENT APPROVAL

Visais kelių reikalais prašau kreiptis į:

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU

9727 SOUTH WESTERN AVENUE

Chicago, Illinois 60643

Telefonas (312) 238-9787

Taip pat paruošime kvietimus giminėms atvykti į Ameriką: teikiame informacijas kelių reikalais ir visus pasaulio kraštus, parūpiname visas ir bilietus.

Philomena sako...

DOLERIAI TURI KOJAS, jie greit išsina ir nebeįgija. Jūsų doleriams reikia vado, kad jie nepaklystų.

Jūs jiems patarnaukite, nusiųskite į Chicago Taupymo ir Skolinimo Bendrovę. Tenai jūsų doleriai bus saugioji vietoj ir augsti nuosimčiai auklės naują dolerių šeimą. Jūs dirbate, tegul ir jūsų doleriai dirba.

Jei norite išgyti namą, turėti pakankamai lėšų vaikų mokslui ar senatvei, laikas dabar pradėti taupyti.

5%	5 1/4%	5 3/4%	6%
Regular Passbook Account	90 Day Passbook Account	\$1,000 or more Savings Certificate (1 to 2 yrs.)	\$5,000 or more Savings Certificate (2 to 10 yrs.)

CHICAGO

savings and loan association

6245 south western avenue 476 7575

M. Dobužinskis

Vilnius — Aušros Vartai

(i. gbt.)

Nauji leidiniai

• **AIDAI**, 1973 m. balandžio mėn. Nr. 4. Mėnesinis kultūros žurnalas. Redaguoja dr. Juozas Girnius, 27 Juliette St., Boston, Mass. 02122. Leidžia lietuvių pranciškonai; leidėjų atstovas žurnalo reikalams — kun. Leonardas Andriejus, O.F.M. Administruoja kun. B. Ramanauskas, O.F.M., 680 Bushwick Ave., Brooklyn, N. Y. 11221. Žurnalo metinė prenumerata \$10.00.

Naujas numeris pradeda Vytauto Vardžio straipsniu "Generolo Raštikio memuarai ir jo vaidmuo Lietuvos politikoje". Kalbėdamas apie šiuo atsiminimų vietą memuarinėje literatūroje, prof. V. Vardys sako: "Istorinės vertės požiūriu 1935-40 metų laikotarpį nušviečia generolo Raštikio memuarai yra patys naudingiausi iš visų iki šiol pasirodžiusių. Jie yra ypač svarbūs vėdams politikos sukiniams suprasti (nekalbant apie pirmąją bolševikinę ir vokiškąją okupaciją), t. y. kaip tik tam laiko tarpui, kuriam dokumentinės medžiagos nėra į valias, kuris labai ryškiai prisimenamas dabartinėje Lietuvoje, kuris istorikui labai svarbus, o lietuviui labai jautrus". Straipsnį baigdamas, V. Vardys rašo: "Istorinė perspektyva šiandien rodo gen. Raštikį buvus ne karį — politiką, kuriam rūpėjo valdžios pasiekimas, bet karį — auklėtoją, kuriam svarbu išugdyti visuomenėje tam tikras elgesio normas, gerojai skirtingas nuo tada oficialiai priimtųjų. Norisi pridėti, kad kario — auklėtojo vaidmenį generolas Raštikis priklauso prie pačių didžiųjų modernios Lietuvos valstybės vyrų".

Poetiškąjį "Gramatinių miniatiūrų" ciklą duoda Aleksandras Radzius ir eilėraštį apie lygumų medžius Česlovas V. Obarskas. Šie abiejų poetų posmai jų kūrybos kelyje yra išskirtinai geri. Ypač Aleksandro Radzius, kuris lig šiol vis būdavo labiau žinomas kaip astronominių temų ir įvairių kūrėjas. "Gramatinių miniatiūrų" ciklu jisai dabar nusileido labiau į žemę, į žmogiškąją (tegu ir su filosofiniu pamušalu) jos kasdienybę. Sunku iškęsti nepacitavus bent pirmojo eilėraščio.

Esamas laikas
Neklausk, ar būti, ar nebūti: esu. Tai džiaugsmas ir kančia. Esu apnuoginta šakutė audringą rudenį, naktį. Ir gera man, kad mano fone kalnai pakyla debesų. Turiu aš jiems ir žemės kloniam: — Aš su jumis visais esu.

Apie kalbininko J. Jablonskio taisyms gerai parengtą šios rūšies straipsnį duoda dr. Pr. Skardžius, o senovės lietuvių dievijai toliau nagrinėja Juozas Kraliauskas. Rimvydas Šliažas atkreipia dėmesį į vieną iš žymiųjų dabarties vokiečių rašytojų Guenter Grass, pabrėždamas savotišką naujieną — senųjų prūsų (iš dalies ir lietuvių) mitologijos atributus jo romane "Hundejahre". Spausdinama Petro Melniko kraupios realybės ir beveik surrealistinės dvasinės įtampos kupina apybraiža "Seklumo auka". Teilhardinės temos mūsų periodinėje spaudoje pastaruoju metu yra pasidarę gana dažnu reiškiniu. Į rašančiųjų tarpą šį kartą "Aiduose" įsijungia ir Leonardas Dambriūnas straipsniu "Pasaulėžiūra, evoliucija ir Teilhard de Chardin".

Apžvalginis žurnalo puslapis rašoma apie pavojingus negalavimus mūsų visuomenėje, apie Eucharistinį kongresą Australijoje, apie dail. Juozo Bagdono kūrybinę sukaktį. Jo dailės darbų nuotraukom iliustruojamas visas žurnalo numeris. Bronius Povilaitis kreipia dėmesį į žmogaus citogenetikos pažangą.

Juozas Girnius recenzuoja LK-MA "Suvažiavimo darbų" VII ir III tomus, Antanas Klimas stabtelėja prie Dr. P. Joniko knygos "Lietuvių bendrinės rašomosios kalbos kūrimasis antroje XIX amž. pusėje".

Šį kartą skaitytojų akys krinta korektūros klaidų gausa, kai net vietovardžiai ir pavardės pradedamos mažosiomis raidėmis. Tokio neatidumo bent jau žurnale neturėtų būti.

• **Zivilė Bilaišytė, ZAISKIM IESKOJIMĄ**, "Mažosios bibliotekos" leidinių serijoje išleido Pe-

Zivilės Bilaišytės eilėraščių rinkinio viršelis, pieštas Danguolės Stončiūtės.

dagoginis lituanistikos institutas Chicagoje 1973 m. Redagavo A. Dundulis. Viršelį piešė Danguolė Stončiūtė, Mecenatas Chicago Aukštesniosios lituanistikos mokyklos 1972-1973 mokslo metų abiturientai. Spaudė VI. Višeikio spaustuvė. Rinkinyje 42 psl.; telpa 21 eilėraštis. Jie suskirstyti į tris skyrius: Zaiskim ieškojimą, Užburtas ratas, Tamsaus sidabro.

Chicago Aukštesniosios lituanistikos mokyklos abiturientai pernai pradėjo gražią tradiciją, išleidami debiutinį Eglės Juodvalkytės eilėraščių rinkinį. Šiemet mokyklos abiturientų nauja laida išleidžia taipgi jaunos poetės pirmąją poezijos knygą. Linkėtina, kad ir ateityje kiekvienais metais panašiai atsiklytų. Tai prasmingas ir kūrybingas jaunimo užmojis.

Pačios Zivilės Bilaišytės poezija nėra vien šios dienos naujiena. Pastaraisiais metais jos eilėraščių jau buvo galima rasti Ateityje ir kitoje mūsų periodinėje spaudoje. Eilėraščiuose ryškėjo neabejotinas jos talentas tiek tikslaus žodžio bei įvairių džio parinkime, tiek šiandieninių gyvenimo temų vystyme.

Patys mecenatai — abiturien-

Chicago Aukštesniosios lituanistikos mokyklos metraščių viršelis su Alg. Kežio, S. J. nuotrauka

tai rinkinio įvadiniam žodyje, be kita ko, apie Zivilę ir jos kūrybą šitaip atsiliepią: "Zivilė gimusi ir auganti ne lietuviškame kaime, bet Chicago dangoraižių raizgynuose, todėl ir jos poezijoje yra ne rūtų ar šūdbrėlių kvėpėjimas, bet vaškuotų grindų, muilo aitos ir greitkelių tvaikas. Jos eilėraščiuose daug kūrybinės vaizduotės ir susimastymo. Ji uoliai ieško naujų požiūrių į šiuo dienų gyvenimą, ieško savo kūrybai naujų formų, ieško patį, savęs ir savo kelio, nes jai itakos turi ne vien lietuviškoji, bet ir svetimoji literatūra.

Tikimės, kad mūsų jaunai poetei šis jos kūrybos ir iš užrakintų stalčių bei artimų draugų ratas išvedimas į viešumą nebus vien tik šviesus jaunatviškų svajonių blykstelėjimas, bet bus pagrindinis bei paskatinimas nestoti toliau kurti savo gimtąją lietuvių kalbą".

• **ZIEMOS ZIEDAI**. Moksleivių metraščių 1972-73. Chicago Aukštesniosios lituanistikos mokykla. Redaktorai: Ramunė Kubiliūtė, Viktoras Sidabras. Redakcinė komisija: Daiva Barškytė, Dalia Bilaišytė, Leona Bradūnaitė, Danutė Saliklytė. Metraščių globėjai: Juozas Masilionis ir Rimas Černius. Metraščių viršelyje kun. A. Kežio nuotrauka "Apsmigtos šakos". Tekste piešiniai — užsklandos Pauliaus Jasinevičiaus (8). Išleido Chicago Aukštesniosios lituanistikos mokyklos Tėvų komitetas. Spaudė VI. Višeikio spaustuvė Chicagoje. Tiražas 400 egz. Kaina \$2.50. Leidinys gausiai iliustruotas nuotraukomis, 96 psl.

Iš globėjų įvadinio žodžio sužinome, kad "Ziemos žiedai" yra jau keturioliktasis šios mokyklos metraščių. Jame yra spausdinamas 21 rašinys, parašytas 19 mokinių: 17 davė po vieną rašinį, 2 po du. Be to, spausdinami trys " kolektyviniai " rašiniai, sudaryti iš klasės rašomųjų darbų ištraukų. Juose dalyvauja 36 mo-

kiniai. Tokiu būdu šiam metraštyje dalyvauja 49 mokiniai.

Metraščių daro labai patrauklų įspūdį, svariai atspausdintas, papuoštas mokyklos darbu, klases, mokytojus, abiturientus ir šiaip mokyklos kultūrinę bei visuomeninę veiklą vaizduojančiomis nuotraukomis. Šitaip paruoštas leidinys, kaip dabarties išeivijos lituanistinio švietimo dokumentas, turi ir išliekančios, istorinės reikšmės.

• **LAIVAS**, 1973 m. birželio mėn. Nr. 6. Religinio ir tautinio gyvenimo mėnesinis žurnalas. Leidžia Marijonų vienuoliai. Adresas 4545 W. 63 St., Chicago, Ill. 60629. Redaktorius kun. J. Prunskis. Metams 4 dol.

Birželio numeris pradeda kun. J. Prunskio pateiktą susimastymą prie Kristaus Širdies. Šv. Kazimiero kolegijos rektorius prel. L. Tulaba žvelgia į vystymąsi santykių tarp Lietuvos ir Vatikano. Prel. A. Bačkis, Vatikano nunciatus narys Nigerijoje, informuoja apie padėtį Afrikoje. Dr. P. Mačiulis taria šitaip žodį šv. Marijos garbei. Kun. A. Nockūnas, MIC, supažindina su penketalistų sąjūdžiu. Dr. A. Šeplaukis išryškina religinę mintį F. Kiršos kūryboje. Kun. dr. V. Kazlauskas rašo Koperniko 500 m. sukakties progą. Provincolas kun. J. Dambrauskas aptaria marijonų 300 m. jubiliejų ir 60 m. darbuotę JAV-se. J. Pakštienė perteikia informaciją apie prof. K. Pakšto jaunystę. Dr. agr. A. Šeštoka rašo apie pievėlių prie namų tvarkymą. o kun. A. Saulaitis, S.J. pasakoja apie paskutines a. a. kun. J. Bružkio dienas. Duodama apžvalga lietuvių gyvenimo ir įvykių katalikų pasaulyje.

Lietuvos gintaro paroda Paryžiuje
Kaip okup. Lietuvos spauda informuoja, iš Maskvos į Paryžių išskrido grupė Lietuvos dailininkų dalyvauti iškilmingame Lietuvos gintaro dirbinių parodos atidaryme. Su dailininkų grupe į Paryžių išvyko ir vadinamasis kultūros ministeris L. Šepetys. Jis, SS Maskvos korespondento paklaustas, pareiškė, esąs labai patenkintas, kad SS ir Prancūzijos draugystei draugija pakvietusi suruošti Lietuvos gintaro dirbinių parodą Paryžiuje.

Parodos lankytojai parodoje randa 30 stendų, apkrautų įvairiais gintaro dirbiniais, didelės meninės vertės. Matomos šios menininkų pavardės: F. Daukantas, Simononis, Pokutinskis, I. Sargaitė, E. Augaitė, A. Blažys, D. Varkalis, E. Strunaitienė ir kt. Šalia gintaro meninių dirbinių suruošta dar ir grafikos dailės paroda. Čia minimi dailininkai-grafikai: S. Krassauskas, B. Zilytė, R. Gybavičius, A. Skirytė, A. Steponavičius.

SEKMINGA JAUNUČIO PUODŽIŪNO BALETO STUDIJA

Metinis pasirodymas Jaunimo centre

Šeštadienį, birželio 2 d. vakare, Jaunimo centro didžiojoje salėje, Chicagoje įvykęs tradicinis metinis Jaunučio Puodžiūno Baleto studijos pasirodymas dar sykį įrodė ne vien sumanymo sėkmę, bet ir pastangų gražų vaisingumą. Žiūrovų buvo pilna salė, scenoje nuo mažųjų mergaičių, kurioms skiepijamas ritmo ir judesio pajautimas, rodėsi ir labiau klasikiniame šokyje pažengusios merginos, lydimos profesinio lygio baleto šokėjų Violetos Karosaitės, Janinos Kolytės ir studijos vadovo Jaunučio Puodžiūno. Šalia pedagoginio darbo vaisių, publika gavo progą pasigėrėti ir tobulu baleto šokimu ir itin talentinga "Carmen" choreografija.

Galima priminti, jog Violeta Karosaitė ir Jaunutis Puodžiūnas mūsų sąlygose yra tikri pastovios specialybės baleto artistai, gyvena iš savo profesijos ir rodą vis didėjančią tobulėjimą. J. Puodžiūnas, be to, yra gabus administratorius ir neišsėkančios energijos bei tikro pasaulinio pedagogo.

Klasikinių šokių mūsuose domisi vien mergaitės. Mokinių tarpe dominuoja lietuviškos, bet yra ir 14, dažniausiai italų kilmės, jau gerokai pažengusių merginų, kurios entuziastingai jungiasi į studijos darbą.

Parodomąjį vakaro programą sudarė populiarūs "Sopeniana" ir George Bizet operos melodijomis paremta "Carmen". Choreografija J. Puodžiūno ir V. Karosaitės. Dekoratyvų foną kukliomis, bet įtikinančiomis detalėmis davė S. Ramonas. Apšvietimu rūpinosi V. Žygas, garsu Feliksas Daukus.

Gausus dalyvių sąstatas lyg ir verčia išskirti nemažai pavardžių ir pasiekimų. Ypač atžymėtinos Kornelija Bakšytė, Rūta Grauzinytė, Laima Jauniūtė, Leona Ramonaitė, April Shaughnessy, Linda Streit, nugalėjusios skirtingus stilius. Prie kitų pavardžių, kurios irgi nusipelnė atžymėjimo, tebūnie leista sustoti prie kitos progos. Galima tik pri-

seenoje mokosi meistriskumo iš savo amato mokovų, galima nepaigailėti gyrimo žodžių.

Jaunučio Puodžiūno Baleto studijai norisi palinkėti tolimos sėkmės. O jaunimui — dar didesnio tobulėjimo. St. M.

Si nekantriai laukta C. Gedgaudo knyga
MCSU PRAETIES BEIESKANT
atskleidžiant daug mūsų senovės paslapčių, paraliau išvydo šviesa. Kie-tais viršelis 15 dol.
Perlaidas galima atsiųsti tiesiog autorius:
P. O. Box 5544,
Santa Monica, California 90405

Nuo 1914 Metų

Midland Savings aptarnauja taupymo ir namų paskolų reikalais visas mūsų apylinkes. Dėkojame Jums už mūsų parodytą pasitikėjimą. Mes norėtum būti Jums naudingi ir ateityje.

Sąskaitos apdraustos iki \$20,000.00
Frank Zogal, President

5%
All accounts compounded daily — Passbook Savings paid quarterly.

6%
2 Years Savings Certificates (Minimum \$5,000)

444 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 234-4670

JEI JOS NORITE SIŪSTI SIUNTINIŲ DOVANAS Į LIETUVĄ IR ĮVAIRIUS USSR KRAŠTUS, naudokitės patarnavimu plačiai žinomos firmos

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

(LICENSED BY VNESHPOSYLTORG)

VIKIAUSIA ĮSTAIGA: 1776 BROADWAY, NEW YORK, N. Y. 10019 Tel. — 581-6590; 581-7729

Siuntiniai, siunčiami per mūsų firmą, paskyrimo vieta pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigoje, gavėjas NIEKIO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės, jose rasite žemiausiomis kainomis pasitrūkimui įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynę ir kitų daiktų.

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.
Affiliated with PODAROGITS, INC.

Pirma užsakymus butams, automobiliams, dovanų pažymėjimams, motociklams, šaldytuvams, televizijoms, limtuvams ir įvairioms kitoms sovietinėms prekėms, kurias galite užsakyti Lietuvoje ar USSR gyvenantiems giminiams. Papildomų žinių teiraukitės mūsų pagrindinėje įstaigoje ar bet kuriame mūsų skyriuje. Atidaryta kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 valandos ryto iki 4 valandos popiet.

MŪSŲ SKYRIAI

Allentown, Pa. — 126 Tilghman Street	435-1654
Baltimore 31, Md. — 1900 Fleet Street	342-4240
Brooklyn, N. Y. 11218 — 485 McDonald Avenue	467-4468
Buffalo 12, N. Y. — 701 Fillmore Avenue	895-0700
Chicago 22, Ill. — 1241 No. Ashland Avenue	486-2818
Chicago, Ill. 60629 — 2608 West 69 Street	925-2787
Chicago, Ill. 60609 — 1855 West 47 Street	376-6753
Cleveland 13, Ohio — 1023 Kentworth Avenue	771-0696
Detroit 12, Mich. — 11601 Jos Campau Avenue	365-6786
Farmingdale, N. J. — Freewood Acres Rt. 9	363-0494
Hamtramck, Mich. — 11339 Jos Campau Avenue	365-6740
Hartford 6, Conn. — 122-126 Hillside Avenue	249-6216
Los Angeles 4, Calif. — 159 So. Vermont Avenue	385-6330
Newark, N. J. — 378 Market Street	642-2432
New York 3, N. Y. — 78 Second Avenue	674-1540
New York 3, N. Y. — 141 Second Avenue	475-7430
Philadelphia 23, Pa. — 631 W. Girard Avenue	769-4307
Rahway, N. J. — 47 East Milton Avenue	381-8306
South River, N. J. — 41 Whitehead Avenue	257-6326
Syracuse, N. Y. 13204 — 515 Marcellus Street	475-9746
Trenton 10, N. J. — 1152 Deutz Avenue	392-6306
Utica, N. Y. — 963 Bleeker Street	732-7476

VYTIS INTERNATIONAL TRAVEL SERVICE

ROMAS KEZYS, Pres.

2129 Knapp St.

Brooklyn, N. Y. 11229

Tel. (212) 769-3300

LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS ESKURSIJA Į EUROPA

organizuojama šiais metais rugs. 4-18 d.d. pačiu gražiausiu metu Europoj — praėjus karščiams, prieš rudens žvarbas.

BUS APLANKYTA LONDONAS — PARYŽIUS — ROMA

Ekskursija organizuojama su JAV LB CV pritarimu ir raginimu visiems lietuviams joje dalyvauti.

Europoje ekskursiją globos LB vadovai ar atstovai:

LONDONE — Didžiosios Britanijos Lietuvių Sąjunga (Z. Juras)
PARYŽIJE — LB Prancūzijos Krašto Valdybos Firm. Kun. J. Petrošius
ROMOJE — Prelatas A. Jonušas

I ekskursijos kainą įskaitoma kelionė lėktuvais, viešbutiai, maistas daugumoje vietų, įdomesnių vietų lankymas (daugumoje su lietuviškais paaiškinimais) ir kt.

Prašykite brošiūros su kainoraiščių ir pilnomis informacijomis. Kelionės kaina bus apie 100 dol. pigesnė, negu panašios kelionės, gaunamos per kitas organizacijas.

Kultūrinė kronika

Poezijos knyga su sostinės Vilniaus jubiliejinėmis užuominomis

Kazys Bradūnas yra parašęs naują eilėraščių ciklą, pavadintą „Pokalbiai su karalium“. Ciklo konstrukcija ir temų pobūdis yra toks: kiekvieno pokalbio pradžioje (ju yra 12) cituojama atitinkama iškarpa iš Gedimino laiškų, sutarčių bei ano meto pasiuntinių pranešimų; po to eina lyrinis ir dramatiškas paties autoriaus tekstas, kur su karaliumi Gediminu vedamos pokalbių istorinės praeities ir dabarties uragikai lydos į skaudų, bet ir katarsinį, literatūrinį užmanymą.

„Pokalbiai su karalium“ bus lyg ir paskutinė pastaraisiais metais K. Bradūno vystytos triloginės temos dalis: „Čiurlionis“, „Danelaitis“, „Gediminas“. Knyga leidžia Mykolas Morkūnas Chicagoje. Grafiškai apipavidalina Vytautas O. Vinkau. Leidinys bus tokio pat formato bei apimties kaip ankstesnės „Sonatos ir fugos“ ir „Danelaičio kapas“, pasirodys rugpjūčio mėn. pabaigoje.

Lietuvos Mokslo akademijos planas

Lietuvos Mokslo akademija Vilniuje priėmė 1973 m. mokslinių darbų planą. Iš viso plane yra 45 stambios mokslinės problemos ir beveik 400 temų. Tas temas nagrinės Akademijos institutai, aukštosios mokyklos ir kitos mokslo įstaigos. Daugiausia problemų yra gamtos, žemės ūkio, technikos, elektrotechnikos, matematikos, biologijos ir pan. Yra ir visuomeninių mokslų dvi naujos problemos — (1) įmonės socialinė organizacija ir jos gerinimo keliai ir (2) visuomenės

mokslo Lietuvoje ir liuanistikos už mūsų respublikos ribų mokslinė informacija. (Pastaroji problema, tur būt, apims lietuvių veiklą ir jų organizacijas. E.).

Režisierius Wajda Londone

Londone lankėsi lenkų teatro garsusis režisierius Andrej Wajda. Krokuvos teatras kaip tik atsivėrė pasaulinio teatro sezono metu šia parodyti jo pastatytuosius Dostojevskio „Apsestuosius“, scenai pritaikytus Camus.

Be kita ko, tą vakalą teatras Londonan atsivėrė jau antrą kartą, nes taip norėjo sezono organizatoriaus Peter Daubeny. Wajda siūlęs pastatyti ką nors naują, bet Daubeny norėjęs tai, kas jau matyta ir kas buvo susilaukę pasisekimo.

Bet Wajda Londone nusivylęs kitu dalyku. Jis yra neseniai pastatęs filmą „Vestuvės“. Filmą yra jau Londone, bet rodomas tik viename Ealingo rajono kino teatre (tame rajone kaip tik daug lenkų gyvena). Niekas nerizikuoja plačiau to filmo parodyti, nors jis statytas pagal Wyspianskio veikalą, taigi klasiškas dalykas.

AR ŽINOTE?

Pirmosios Carmen lietuviškoje scenoje ir nepriklausomoje Lietuvoje ir čia Amerikoje buvo kaip tik Amerikos lietuviškos. Lietuvoje G. Bizet šios operos premjeroje dainavo Amerikos lietuviškos Marija Rakauskaitė, o Amerikoje pirmoji Carmen buvo visiems gerai pažįstama Alice Stephens prieš gerus tris dešimtmečius Pirmyn choro Chicagoje surengtame šios operos pastatyme.

Edward Grieg,
(norvegas, 1843-1907)

„Solveigos daina“ Jaunimo centre

„Jis yra niekas, jis neturi nieko, ir niekas nemori jo muzikos klausytis.“ — taip bandė Madame Hagerup atkalbėti savo dukrą Niną nuo vestuvių su tuo laiku mažai žinomu kompozitorium Edward Grieg. Šiandien ir pati Norvegijos karalienė didžiulius, turėdama jį savo žentū.

„Kad užaugtumėte geras muzikais“ — prabilavo į savo mokinius garsusis Leipzigo konservatorijos profesorius Ignaz Moscheles, — „uoliai studijuokite garsuosius klasikus Bachą, Beethovą, Mozartą ir mane.“ Taip pasakęs, pradėdavo nemulstamai skambinti savo kompozicijas. Kur nors kasės kampe sėdėjo Edward Grieg ir svajoto apie žavingąją Norvegijos gamtą, šiuos ir kitus epizodus iš garsiojo norvegų kompozitoriaus Edward Grieg gyvenimo girdėsimės Dariaus Lapinsko muzikos studijos spektaklyje „Solveigos daina“, kuris įvyks šį sekmadienį, birželio 10 dieną, 5 val. p. p. Jaunimo centro salėje, Chicagoje.

Rašytojo, gen. konsulo dr. Žmuidzino sukaktis

Rašytojas, gen. Lietuvos konsulas Kanadoje dr. Jonas Žmuidzinas birželio 10 d. sulaukia 75 m. amžiaus. Yra gimęs 1898 m. Keturvalakiuose, Vilkaviškio apskr. Baigęs Saulės gimnaziją Kaune, teisių studijas ėjo Montpellier universitete, Prancūzijoje, jas gilino Paryžiaus universitete, išgydamas viešosios teisės ir politinės ekonomijos doktorato kurso diplomus. Dirbo užsienio reikalų ministerijoje, buvo Lietuvos pasiuntinybės Londone konsularinio skyriaus vedėjas, pasiuntinybės I sekretorius, buvo radiofono apžvalgų redaktorius. Karo atbloktas į Kanadą, buvo ten Lietuvių Bendruomenės politinio komiteto pirmininku, o 1962 m. paskirtas Lietuvos konsulu Toronte.

Bendradarbiavo Rytė, Lietuvos Aids, Vaire, Gaisuose ir kt.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MĖGEJAMS

Daug sutaupysite perkdami čia įvairių firmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois, 60629
Tel. PROspect 6-8998

1938-1939 m. buvo Associated Press korespondentas Kaune. Išleido novelių rinkinį „Ryto kraujas“ poemą „Pajūrio himnas“ ir beletristinė forma gražiai apipavidalintų tėviškės atsiminimų rinkinį „Runcė ir Dandierinas“.

Lietuvių keramikė Italijoje

Lietuvė dailininkė Ona Kreivytė-Naruševičienė praejusių metų 30-me tarptautiniame keramikos konkurse Faencos mieste, Italijoje, už dekoratyvinę lauko keramiką buvo apdovanota diplomu. Ankstyvesnė šio miesto parodose aukso medalius yra gavę L. Šveginas ir M. Bankauskaitė. Siemtarodokė su savo keramikos kūriniais dalyvauja O. Kreivytė-Naruševičienė, A. Laučius ir G. Viencviciene.

LASERIU PIAUSTO AUDINIUS

Koncentruotos šviesos spindulys — laseris — pradėtas naudoti audinių, drabužių medžiagų piauistymui. Photon Sources bendrovė pradėjo gaminti įrankius, kur tas koncentruotas spindulys, vadinamas laseriu, panaudojamas piauistymo reikalams.

FRANK'S TV and RADIO, INC.

3240 SO. HALSTED STREET TEL. — CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVIRIAUSIŲ TELEVIJOS, RADIO
IR STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS.
SPALVOTOS TELEVIJOS APARATAI.

PASITEIRAUKITE PAS MUS JEI GALVOJATE PIRKTI NAMĄ!

- ✓ Low Rates
- ✓ Minimum Expenses
- ✓ We pay 3 1/4 % on escrow accounts

6% — 2 year certificates (Min. \$5,000)
5 1/4% — 1 year certificates (Min. \$1,000)
NUOSIMČIAI ISMOKAMI KAS MENESĮ

Member F.S.L.C., Washington, D.C. Equal Opportunity Lender

Saint Anthony Savings

1447 S. 49th Court, Cicero, Illinois 60650 — Phone (312) 656-6330
Open Mon. 9-8; Tues., Thurs., Fri. 9-5; Sat. 9-1; Closed Wed.

PETKUS MARQUETTE FUNERAL HOME

— TEVAS IR SŪNUS —

TRYS MODERNISKOS KOPLYČIOS

2533 West 71st Street Tel. 476-2345
1410 S. 50th Ave., Cicero TOWNHALL 3-2108-09

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

Filmų įvairumai

„Godspell“ — religiniai pasakojimai ir giesmės

STASĖ SEMENIENĖ

Spalvotas filmas „GODSPELL“, su dideliu pasisekimu rodomas amerikiečių ekranuose, kritikų aukštai vertinamas ir atžymėtas geriausiais pagyrimais, yra parinktas šių metų Cannes filmų festivalio atidarymui.

Kas žiūrovui greičiausiai k'is akį, stebint šį filmą, ir pagaus širdį, tai tas filmo paprastumas. Be jokių pretenzijų bei veidmainiavimo, nesistengiamo išpūsti nieko daugiau, kaip yra. Tai nėra kokios nors pranašystės šiem laikams, ar ba filmas pas pinguviamui kokio nors religinio judėjimo, ar net ne visai jaunūmenės filmas. Tai yra visa eilė religinių pasakojimų ir dainų, lygiai kaip šventas Raštas yra sudarytas, o atpasakota nemečiuo tiesumu bei atvirumu, kurio paprastas pasakojimas prašosi. Jokių apgaulių ar gudrybių, nėra nei intelektualinių išmisių, o tik gausu švelnaus teisingumo.

Sitokios vertybės patraukia žiūrovus ir į sceninį pastatymą (Chicagoje dar vis eina Stodobaker teatro scenoje). Kai kurie asmenys, kuriuos teko beveik tempti nutempti į teatrą, nes jiems atrodė, kad tema per daug šiuolaikinė, ko ne depresinė, prisipažino, kad sceninis pastatymas juos veikė raminaudai. Muzikiniam dalykui, pastatytam pagal Sv. Mato Evangeliją, „Godspell“ yra keistai brangi.

Sceninė versija perkelta į filmą, tinas. Palmant visą New Yorką kaip apilinką. Bet, išskyrus scenas filmo įžangoje ir pabaigoje, kurios parodo didmiestį lyg turto šventovę ir žurkių lizdą, filme miesto gyvenimo tesudaro vien aktorių sąstas. Žiūrovas nemato nieko kito, tik tas dešimties jaunųjų būrys šoka, dainuoja, ore plasnėja ir vaidina su įspūdingais prilygimais tokiose neįprastose vietose, kaip ant Pasaulinio prekybos centro stogo ir ant vilkiko — laivo. Tai savotiškas bei naujoviškas New Yorkas, kuris atrodo nepaprastai švarus. Netgi smaliieji dangoraižiai savo

tiskai persimaino, kai išilginiai fotografavimai juos apgaubia. Sitokiam plieno ir cemento laukiniškame fone tie charakteriai atrodo kaip vaikai, apvilkti komiškais juokingais apdarais ir ryškiais nūdėvėtais skudurais. Iš dešimties, tik dvejetas jų turi vardus: Jėzus ir kitas charakteris, kuris suvaidina abu: Joną ir Judą. Kiti aštuoni charakteriai, kurie atrodo, vaizduoja vietoje surinktus apatatus, yra tik bevadžiai asmenys.

O gražiausia yra — aktorių parinkimas. Visi jie yra nauji veidai ekrane — jauni ir žvalūs, ne profesionalai aktorai. „Godspell“ aktorių sąstasas ne tik jaunas, bet jiems paliekama laisvė atrodyti individualių asmenų grupe. Jie atrodo filme kaip tikri žmonės gyvenime, o jų šviežumas ir jaunatviškumas žavumas yra patraukiantis.

Pagirtina, kad ir režisierius David Greene nesugundė „išdabinti“ filmą ir nepaversti jo vaizdinių perkrautu, prabanga elegancija.

Aktorių veidus Jėzus išpašo akvarelinėmis dažais. Tai sukelia savotiško švelnumo ir net žavumo jausmą. Lyg ir norėta pasakyti, kad reikia praskaidrinti bet kuo šį apgailėtinaį skurdų gyvenimą. Tai „Godspell“ ir pabrėžia.

Jaunimą ir net vaikus šis filmas patrauks savo paprastumu ir atvirumu. Jei jau reikėjo statyti filmą apie Kristaus gyvenimą ir mirtį, pasirenkant populiarią muziką, gal šis filmas ir pasuko teisingu keliu, išvestai giedriai, šviesiai ir su nauju, šviežiu užsidegimu.

Jėzus (Victor Garber) yra aukštas vyrukas su afrikiška suko-sena ir angelišku veidu, trykštantis nekalbimu. Jo gi apatalai — juodi ir balti — vyrukal ir mergaitės yra jaunūliški žiedai.

Kartais filmas ir kvailokas, užspringstas savo nuosavame gražume, tačiau nėra išpūsto deivobaimingumo, nei kiato fanatškumo.

Tai pirmoji solistės GINOS ČAPKAUSKIENĖS plokštelė,

gaunama pas platintojus ir „Draugo“ administracijoje (kaina — \$6.00) arba šiuo adresu (su persiuntimu — \$6.75)
Enterprises Belle — Arti Engr.
P. O. Box 122,
La Salle 650, Que., Canada

WAGNER & SONS

Typewriters, Adding Machines & Checkwriters
Nuomoja — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virš 50m. patikimas patarnavimas
5610 South Pulaski Road
Phone — 581-4111

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauistyti paveikslų rėmai, pritaikinti paveikslams ir skelbimams, rėmai — metalo aplietai rėmai.

2400 So. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258-59

CHRYSLER — PLYMOUTH — IMPERIAL — VALIANT

BALZEKAS MOTORS

4030 Archer Avenue Tel. VI 7-1515

Now... A New Service From Balzekas!

AUTO RENTAL Rates From \$6 Day

NEW PLYMOUTH: Rates start at \$6 Day, 8c Mile
For Rentals Call Mike Kool at VI 7-1515

Nauji 1973 PLYMOUTH, 2 dr. DUSTER \$2,376.00

Nauji 1973 CHRYSLER 4 durų — nuo \$3,695.00

Daugumas automobilių turi Air Conditioning.

Yra likę keletas naujų 1972 metų 4 durų PLYMOUTH tik už \$1,864.00

VARTOTI gerame stovyje AUTOMOBILIAI parduodami URMO KAINA.

Turime naujų ir vartotų STATION WAGON.

Seniausias CHRYSLER prekybininkas Chicagoje

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

R. R. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING SPACE

6%

Mokamas už dviejų metų Certificate sąskaitas. Minimum \$5,000.00

PINIGAI ĮNESTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D. Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS

PIRMAD. IR KETVIRTAD. ANTRAD. IR PENKTAD. SESTAD. 9 v. r. iki 12 v. d.

5%

Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimą sąskaitas.

9 v. r. iki 9 v. v. 9 v. r. iki 5 v. v. Trečiad. uždaryta.

Laidotuvių Direktorai MAŽEIK & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE.

TRYS MODERNISKOS AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

MAKINOMI VISTA

REpublic 7-5600

REpublic 7-5601

E U D E I K I S

DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID

Laidotuvių Direktorai

Trys Moderniškos Kopyčios:

4330 South California Avenue

Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852

4605-07 South Hermitage Avenue

Telefonas YArds 7-1741-2

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

STEPONAS C. LACK (LACKAWICZ) IR SŪNUS

2314 W. 23rd PLACE Tel. Virginia 7-6672

2424 W. 69th STREET Tel. RTpublic 7-1213

11028 Southwest Highway, Palos Hills, Ill. Tel. 974-4410

PETRAS BIELIONAS

4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

JURGIS F. RUOMIN

3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138-39

VASAITIS — BUTKUS

1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1003

REDAGUOJA ST. SEMENIENĖ, 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL. 60629, TELEF. 925-5988

ŠEIMA YRA REIKALINGA KELRODŽIŲ

D. PETRUTYTĖ

Labai gražiai kalbame ir rašome, jog šeima yra lietuvių bendruomenės lastelė — esminis veiksnys kovojant dėl lietuvių išlaikymo šeimovijoje, o mokykla, organizacijos bei parapijos — tik pagalbiniai vienetai lietuvių išlaikyti.

Tačiau keltok, kad praktikoje pagalbiniai vienetai kaip tik susilaukia daugiau dėmesio, užuojautos ir konkrečios paramos, kai tuo tarpu — svarbiausias veiksnys — ŠEIMA — taip ir lieka šėšelyje.

Štai lietuviui mokytoji sukuriamą kantata už jo nuopelnus lietuvių, išlaikomas lituanistikos institutas mokytojams ruošti, steigiamos lituanistikos kated-

ros apie universitetų ir ruošiamos studijų savaitės mokytojams pasitobulinti. Visa tai gražu ir kilnu.

O kas gi daroma lietuviškai šeimai padėti, kad ji nors patenkinamai galėtų atlikti savo uždavinius, besipildama prieš nutaunimą? Atrodo nedaug, išskyrus tai, kad dažnai ir įsakmiai primenamos jos pareigos ir atsakomybė dėl jaunosios kartos tautinio sąmoningumo. Ji įpareigojama auklėti vaikus lietuviškai. Jai patariama nepavargti garbingose savo pareigose, semiantis sau ištuvermės iš lietuvių „motinos prietelio“. Tačiau tai gana abstrakti parama ir mažai teturinti ryšio su kasdienia gyvenamojo krašto tikrove ir laiku. Todėl ir

nesistebėtina, kad tai neįkvepia šeimai nei entuziazmo, nei kūrybingumo, nei supratimo, kas praktiškai darytina, kad ji netaptų tautos duobkasiu. Šeima, palikta be aiškių kelrodžių, pradeda pasimesti ir beklaidžiodama pavargti bei apsilieisti lietuviškojo auklėjimo reikaluose.

Šeimos pareigos išsivijoje yra dvišlės: teikti vaikui bendrą auklėjimą ir tautinį. Todėl šeima yra labiau reikalinga praktiškų žinių ir pedagoginės pagalbos, nei mokytojai, nes mokymas yra daug paprastesnis dalykas nei auklėjimas. Tad stikime tėvams vaiko auklėjimo kursus, organizuokime diskusijas bei seminarus. (b. d.)

Valandėlė su jauna dainininke

Prieš kelis mėnesius, jauna 18 metų solistė Dalia Petreikytė pasirodė lietuvių televizijoje, pasirodė dainuodama balso gabumais. Ji yra pasirengusi ir ankstyvesniai pasirodyti televizijoje bei koncertuose. Dalia yra sol. Izabelės Motekaitienės dainavimo studijų mokinė. O taip pat ji mokosi skambinti pianinu pas muz. Manigirdą Motekaitį.

— Kada buvo jūsų pirmas pasirodymas?

— Kai aš buvau keturiolikos

metų — sol. Izabelės Motekaitienės dainavimo mokytoja. Atsimenu, kaip man buvo baisu — dainuoti soto rinktą tėvų grupei.

— Kokios rūšies dainos jums daugiausia patinka dainuoti?

— Aš labai mėgstu arijas. Man ypač patinka dainuoti Schubertą.

— Kur jūs šiuo metu studijuojate?

— Dabar lankau St. Xavier kolegiją. Gyvenant Oak Lawne, man labai patogu taip arti gyventi prie mokyklos. Studijuojau biologiją, bet, gavus laisvą iš tos srities, norėčiau įstoti į medicinos mokyklą. Dar daug mokslo metų prieš akis, bet būti gydytoja — yra mano didelis gyvenimo siekimas.

— Ar jūs manot dainuoti scenoje ir ateity, ypač baigus universitetą?

— Jei galėsiu, norėčiau toliau tęsti pasirodymus koncertuose.

— Ar jūs priklausot kuriai nors jaunimo organizacijai?

— Nuo pat mažų dienų priklausau skautams. Dabar esu kandidatė melynų kasklaraiščių gauti. Kas savaitę važiuoju į tautinių šokių grupės „Žilvitis“ repetitijas. Taip pat priklausau akademikams ir šiuo metu esu kandidatė akademikų spalvoms. Šįmet baigsiu Pedagoginį lituanistinį institutą.

— Ką jūs veikiat laisvalaikio?

— Mažai laisvalaikio turiu, bet, kai pamokų mažiau paskirčiau arba kai yra atostogos, aš išbandau virimo receptus, mezgu, darau lino raizinius, kuriu eilėraščius, skaitau. Retkarčiais išsine pasivaikščioju, kad galėčiau truputį atsigauti nuo darbo.

Vita Musonytė

Mažoji Shirley Temple? Valerija Greniavskij, kurios motina yra lietuvių, parodė mokytojai muzikinį pajautimą, mokėdama sol. Iz. Motekaitienės studijos mokinį pasirodymui.

Nuotr. Paulius Vilkas

PUSĖ MILIJONO HUMANITARINIAMS MOKSLAMS

Jėzuitų vedamas St. Louis universitetas gavo pusę milijono dolerių iš A. W. Mellon fondo, kad sustiprintų humanitarines studijas.

Putnam seselių rėmėjų valdybos narės ir modeliuotojos. Sėdi priekyje iš k.: Vida Bartkienė ir Nijolė Vokietaitienė. Antroje eilėje iš k.: Genutė Dambauskaitė, Violeta Pabarūtė-Woodward, P. Kinderienė, Elena Skališienė, Alma Piekaitė-Fremarek, Salomėja Endriūnienė, Aldona Laitienė, Marija Remienė. Stovi iš k.: Zuzana Pupienė, Valerija Čepaitienė ir Ona Gradinskienė.

Nuotr. Vyt. Jasinevičius

NEUŽBAIGTI RECEPTAI

STEFANIJA STASIENĖ

Namuose visuomet malonu ir jauku. Prie namų šeimininkės skonio esame visi daugiau ar mažiau pripratę, todėl ir sakome, jog namuose gardžiausiai ir sočiausiai pavalgome.

Tačiau retkarčiais tenka svečiuotis ir gerų prietelių namuose ar didesniuose pobūviuose, kur susiduriame su skirtingo skonio patiekalais ir jų įvairumu. Čia dažnai stebimės šeimininkės išradimais, geru skoniu ir bendra stalo atmosfera.

Tokioj aplinkoj dažniausiai atbunda moters įgimtas smalsumas ne tik viską ragauti, bet ir sužinoti, kaip tie gardumynai atsirado. Čia net virtuvės nemėgstančios dažnai pasiteirauja vieno kito gaminto recepto bei gaminto būdo. O jeigu receptas trumpas ir gaminimas nekomplikuotas, tai ir išmėgina tuojau. Apskritai, šiandien mūsų šeimininkės mėgsta greitus, nekomplikuotus valgius. Stengiuos ir aš šio skyriaus skaitytojas nevarginti ilgais ir komplikuotais receptais, tačiau dažnai tenka girdėti, jog ir tie nekomplikuoti valgiai dažnai kai kam virsta neįsprendžiamu matematikos uždaviniu. Kai kurios šeimininkės net pasako, jog receptai, kuriuos aš šiose skiltyse pateikiu, yra neįbaigti.

Padažas — melodija virtuvės muzikoje

Čia man prisimena vienas atsitikimas su garsiuoju prancūzų kulinieru Alexandre Dumaine. Šis žmogus paprastai buvo labai švelnus ir taktiškas, bet kartą nepaprastai supykė, kai viena amerikietė jam pasigyrė, jog ji kažkokiam mėsos kepsniui galinti pagaminti padažą per keletą minučių. Tuo tarpu minėtas kulinieras atvirai pripažino, jog jam tas pats padažas pagaminti truko lygiai 6 valandas. Ir tik po trisdešimties metų, kantriai mėginant, vis ragaujant, jis šiaip taip nutatė pakenčiamą balansą visų šiame padaže naudojamų prieskonių. Ši prieskonių balansas ir subtilių visų elementų panaudojimą, sako jis, jūs nerasete jokiais receptais. Tai galima pasiekti tik su patyrimu, skoniu ir meile šiam darbui. Ir kalbant apie padažus, jis dar yra pasakęs, kad padažas tai melodija virtuvės muzikoje.

Tad matome, kad turint receptą, dar negalime girti, kaip ta amerikietė, jog ji galim per 5 minutes išpildyti. Receptai, kuriuos čia pateikiu, visi yra išbaigti ir išmėginti, o kiti neturi tai, ką garsusis Alexandre Dumaine yra minėjęs. Būtent, praktiškos, gero noro ir meilės darbui — reikia pačiai šeimininkei tureti. Juk valgio gaminimas yra savos

rūšies menas, kuris veikia į žmogaus estetiškus jausmus ir sveikatą. Tik šis menas, kaip ir visi kiti menai, laiko bėgyje keičiasi su naujais žmogaus reikalavimais. Todėl daugeliui šeimininkių yra gana sunku prie naujų reikalavimų prisitaikinti ir gaminti būdus pasekti. Tai irgi gali būti viena iš priežasčių, kuri sukelia tą galvojimą, jog receptai neįbaigti.

Nors žemiau dedamas receptas ir kiek sudėtingas, tačiau keptyns savo skoniu ir išore daugelio yra mėgiamas, nes tinka įvairiom progoms.

Mielinis plokštainis

Imti: 3 puodukai sumaltų valakščių riešutų, 1 puodukas cukraus, 2 arbat. šaukšt. cinamono, 1 pakelį sausų mielių, 1—4 puoduko drungno vandens, 4 puodukai miltų 12 uncijų saldaus sviesto, 4 kiaušinio tryniai, 1—4 puoduko šalto pieno, 2 puodukai vaisių uogienės (obuolių, apelsinų, kriaušių ir t. t.), 4 kiaušinio baltymai, 8 valg. šaukšt. cukraus, 3 valg. šaukšt. maltų migdolų, citrinos žievės, 1 arbat. šaukšt. migdolų ekstr.

Riešutus, cukrų, cinamoną sumaišyti ir padėti į šalį. Mieselų supilti į vandenį ir leisti pakilti. Persijoti miltus į dubenį, supiaustyti sviestą gabaliukais ir rankomis sviestą ir miltus jungti iki gausių smulkų trupinelių. Į šį mišinį įtakuoti 1—2 citrinos žievelės. Kiaušinio trynius išplakti su pienu, įberti 1—2 arbat. šaukšt. druskos, išmaišyti, supilti mieselų ir visa tai supilti į jau sušildytą miltus. Greitai minkyti iki tešlos atoks nuo indo kraštų. Tada ant parbarstytos miltų lentos minkyti apie 3 minutes, neleisti pakilti. Tešlą padalyti į 3 dalis. Tarp dviejų vaškinių popierių iškočioti kiekvieną gabalą ir iškloti truputį alyva pateptą formą (10x15 colių). Pirmą sluoksnį iškloti, užbarstyti paruoštu riešutų mišiniu. Dabar kočioti antrą gabalą. Iškočiotus, uždengti riešutų mase. Šį sluoksnį padengti tirštą vaisių uogiene, kurią gražiai išlyginti. Tada kočioti likusią tešlą ir užkloti ant uogienės. Kepėti prie 350 laipsn. temp. 60 min. Prieš kepat, neleisti pakilti. Baigiantis keptimo laikui, išplakti kiaušinio baltymus, įbertus 8 valg. šaukšt. cukraus. Plakti iki standumo. Išplakus, įpilti arbat. šaukšt. migdolų ekstrakto ir sumaltus migdolos. Visą išmaišyti. Plokštainį iš orkaitės išimti ir greit paviršius padengti paruoštais baltymais ir gražiai išlyginti. Gražinti atgal į orkaitę ir po šituo keptiniu padėti skardą su truputį vandens, kad plokštainis iš apačios nekeptų. Orkaitę laikyti tol, kol paviršius gražiai pagels. Iškepus, leisti atvėsti. Piaustyti paigais ruošelėmis karštu peiliu.

Monika Joyce Austin, gyvenanti Beverly Shores, Indiana, debiutavo šiuo metų Gintaro baliuje, kurį rengia Chicago Lietuvių moterų klubas. Monikos tėvai Kristina ir Charles Austin. Jos tėvas yra filmavimo ir filmų perteikimo specialistas, o motina — Kristina Kriščiūnaitė yra dienraščio „Naujienų“ administratore ir veikli SLA organizacijos narė, buvusi Chicago Lietuvių moterų klubo pirmininkė ir taip pat šiuo metų Gintaro balius pirmininkė. Monikos sesuo Kristina — anksčiau buvusi debiutante. O jos senelė Juzė Kriščiūnaitė yra veikli lietuviškoje organizacijoje ir jau seniai priklauso Chicago Lietuvių moterų klubui. Jos gi senelis velionis Jokūbas Auškalnis (tėvo tėvas) ilgus metus buvo „Draugo“ dienraščio agentas ir rėmėjas.

Monika yra dabar Rogers Sr. auklėtosios mokyklos mokinė, mėgsta sportą ir gimnastiką ir nori būti kūno kultūros mokytoja. Mokykloje ji yra viena pirmųjų mokinių, pasižymi aukštais pažymais, d'rba mokyklos bibliotekoje ir karts nuo karto atvyksta padirbėti ir „Naujienoje“.

Gintaro balius bus ši mėnesį 24 d. Olympia Fields Country Club patalpose.

ANGLIJOS MOKYKLOSE

Anglijoje 1972 m. padaugejo katalikų mokyklų ir jose lankančių mokinių bei ten dirbančių mokytojų skaičius. Iš viso Anglijoje katalikų mokyklų šiuo metų pradžioje buvo 3,072, jose buvo 899,240 auklėtinių, kurių tarpe 40,306 nekatalikai mokytojų buvo 40,306.

KEIČIAS MADOS MARGO SVIETO

MARIJA REMIENĖ

Ilgas ir nuobodus žiemos sezonas praėjo. Pavasarį atgimsta gamta, puošiasi ji įvairiaspalviais žiedais. Su gamta atgyjame ir mes. Atėina nauji užsimojimai, naujos idėjos.

Ar madų kūrėjai diktuoja.

Kai vieną gegužės sekmadienio popietę visus viliojo į gamtą, Putnamo seselių rėmėjų valdybos narės su nemažu būreliu talkininkių ir modeliuotojų rinkosi Onos Gradinskienės mielon ir vaišingon pastogėn. Čia jos planavo ir kūrė naujus užsimojimus, ką galės parodyti Chicago lietuviškai publikai ateinančių rudenį savo tradicinėje madų parodoje.

Daug laiko reikia praleisti, ruošiant tikrai idomią parodą, kad būtų galima pademonstruoti idomius rūbus, kurie yra charakteringi šio meto besikeičiančioms madoms. Juk su pavasariu ateina ir naujos idėjos madų kūrėjams, kurie pasaulio moterims bando padiktuoti, ką jos turi dėvėti rudenį ir žiemos sezono metu. Ar tikrai madų kūrėjai gali padiktuoti, ką ir kaip turime vilkėti? Ne vienas garsus pasaulio mado madų kūrėjai pripažįsta, kad jie dirba tik dėl pinigų. Jie kuria tik šiai dienai, nes rytoj bus vėl kas nors naujo. Jei pasiseka kuriam nors užbėgti laikui už akių, pagaunant tinkamą idėją, tai moteris pūks ir dėvės. Juk madų kūrėjai gali tik sugestijuoti, bet ne diktuoti. Dar taip neseniai prisimenam jų nenusisekusią madi madą, į kurios nesikmė net akcijos rinkoje reagojo. Dabar madų kūrėjai pripažįsta, kad jie neturi pakartoti tos klaidos. Jie bando sugrįžti prie praktiško ir tikrai elegantiško klasikinio stiliaus. Bet tai pasiekama tik ramiai ir kruopščiu darbu per keletą metų. Tuo tarpu susidaro proga sustoti ir pagalvoti, kaip

sugrįžti prie natūralaus paprastumo.

Kūrėjos ruošiasi dviliktai parodai

Prie natūralaus paprastumo linksta ir mūsų rūbų kūrėjos. Šiemetinėje madų parodoje bus demonstruojami tik pačių rengėjų siūti ir megzti rūbai suaugusiems, o taip pat jaunimui ir vaikams. Jaunoji rūbų kūrėja Genutė Dambauskaitė parodys savo kūrybą ir visa eilė moterų, pasinaudodamos Vogue originalų iškarpom pademonstruos praktiškas ir elegantiškas eilutes dienos dėvėjimui, o taip pat ir įvairias vakarines sukutes.

Rodos, dar taip neseniai putnamiešės rėmėjos planavo pirmąją madų parodą, o šiemetinė bus jų dviliktai. Kaip ir kiekvienas didesnis užsimojimas, taip ir šis,

Elena Skališienė (iš k.), Nijolė Vokietaitienė ir Elena Blandytė kalbasi modelavimo temomis ryšium su Putnamo seselių ruošama madų paroda.

Nuotr. Vyt. Jasinevičius